Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 30 (1280) ♦ Четвер, 15 лютого 1996 року ♦ Ціна договірна

1996 рік: ПРОГНОЗИ ПРИГОЛОМШУЮТЬ...

Ранкове засідання 14 лютого

День уряду у Верховній Раді був присвячений питанню законодавчого забезпечення стабілізації сільськогосподарського виробництва та формуванню продовольчих ресурсів на 1996 рік. Парламент і Кабінет міністрів у повному складі заслухали інформацію міністра сільського господарства та продовольства Петра Гайдуцького. Факти, оприлюднені ним, вражають. У 1995 році у сільському господарстві різко загострилися руйнівні економічні процеси: посилився спад виробництва, різко зросли витрати на виробництво, знизилися доходи і платоспроможність підприємств. Кожне четверте господарство закінчило 1995 рік із збитками. Цілком збитковим стало тваринництво. На порозі економічного і фінансового краху опинились ще донедавна високоефективні сільськогосподарські підприємства промислового типу: птахофабрики, тваринницькі комплекси, тепличні комбінати.

За станом на 1 жовтня 1995 року кредиторська заборгованість сільськогосподарських підприємств постачальникам досягла суми понад 327 трильйонів крб., а дебіторська — понад 107 трильйонів. Власне, українське сільське господарство остаточно збанкрутіло.

Прогнози на 1996 рік також приголомшують. Зокрема, разом з перехідними з минулого року невідшкодованими виручкою витратами, дефіцит фінансових ресурсів у 1996 році становитиме понад 689 трильйонів крб. Які основні причини такого становища?

(Закінчення на 2-й стор.).

Нас розуміють. Чи допоможуть?

Президент Леонід Кучма прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Сполучених Штатів Америки в Україні Уїльяма Грін Міллера на його прохання. Розмова йшла про наступний робочий візит (20—22 лютого) Президента України до США. Плановано зустрічі Леоніда Кучми з Президентом США Уїльямом Клінтоном, віце-президентом Альбертом Гором, держсекретарем Уорреном Крістофером, керівниками ряду міністерств і відомств. Відбудуться також зустрічі і переговори з керівниками міжнародних фінансових організацій, зокрема Міжнародного валютного фонду і Світового банку.

Уряд обіцяє. А весна не ждатиме

Весняний день рік годує. У цей вислів селянин вклав усю філософію свого буття. Справді, запізнишся на один день із сівбою — і не добереш гору хліба чи цукру або картоплі. Отож, у селянина завжди заходиться щемом серце, як тільки ще за снігів заголубіє весною небо. А раптом щось не встиг, не заготував, чогось не продумав?

Але якщо раніше хліборобське серце тільки щеміло, то сьогодні воно кричить. Ось лише кілька фактів. Незораними в Україні лишилися 4 мільйони гектарів землі. Недосіяно 700 тисяч гектарів озимих. Вимагають пересіву ще 600 тисяч гектарів.

І в той же час у господарствах заготовлено пального тільки на 15—18 процентів від потреби, насіння — 20 процентів, техніка в робочому стані на 50—60 процентів від необхідного.

У нас не задоволено навіть мінімальну потребу в добривах, засобах захисту рослин, запчастинах до машин. Сільськогосподарські підприємства сьогодні голі і босі — у них немає грошей на найнеобхідніше.

І досі панує невизначеність з фінансуванням державного контракту на закупівлю продовольчого зерна.

І ось з цим «набутком» ми входимо у весну. Як далі жити? Як уникнути проблем, що зримо насуваються в країну? З цим і зібралися народні депутати, щоб послухати уряд.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Знову наступ фронтів. Атмосферних

Прес-служба Кабінету міністрів повідомила, що під головуванням віце-прем'єр-міністра Василя Дурдинця Постійна урядова комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій обговорила хід ліквідації наслідків стихійного лиха в південних областях та Автономній Республіці Крим.

Комісія визначила невідкладні заходи, які дадуть змогу прискорити ліквідацію наслідків стихійного лиха. Керівників міністерств і відомств попереджено про персональну відповідальність за неналежне реагування на попереджувальну інформацію Держкомгідромету. Це тим більш важливо, що 15—16 лютого Україна знову потрапляє в зону атмосферних фронтів, повідомляє Укрінформ.

А тим часом, як повідомляє наш одеський кореспондент, через раптове потепління нависла реальна загроза затоплення низинного мікрорайону Одеси — Пересипу. Річ у тому, що на скутому кригою Хаджибеївському лимані й прилеглих до нього схилах накопичилося багато снігу. Якщо він почне танути раніше, ніж лід, то рівень паводку над його поверхнею може сягнути двох метрів, і тоді дамба, що обрамляє лиман з боку міста, впаде.

Як платити хліборобам

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ забезпечення розвитку агропромислового виробництва у 1996 році — таким було перше питання, розглянуте Президією Кабінету міністрів на засіданні, яке проходило під головуванням Прем`єр-міністра Євгена Марчука.

Необхідність термінової допомоги аграрному сектору викликана тим, що нині майже кожне четверте господарство його є збитковим. За попередніми розрахунками, мінімально необхідні витрати в сільському господарстві у 1996 році не будуть покриті виручкою від реалізації продукції. Щоб підтримати товаровиробників усіх форм власності і господарювання, підвищити їхню заінтересованість у збільшенні виробництва, пропонується внести ряд змін і доповнень до деяких законодавчих актів України. Міністр сільського господарства і продовольства Павло Гайдуцький представив на засіданні Президії Кабінету міністрів проекти відповідного Закону України та постанови Верховної Ради про введення його в дію. Зміни найперше передбачають поліпшення оплати праці селян, упорядкування системи оподаткування аграрного виробництва.

Генеральний прокурор починає наводити порядок, або Перші 100 днів Григорія Ворсінова на новій посаді

(Читайте на 7-й стор.).

У номер

Відкритий лист Президентові України

Вельмишановний пане Президенте!

Звертаюся до Вас із питанням, що, на мій погляд, є дуже важливим для України. Ще в 1991 році народний депутат колишнього Радянського Союзу і міністр охорони навколишнього природного середовища України Юрій Щербак звертався до міністра оборони СРСР Д. Язова та міністра закордонних справ СРСР А.Безсмертних із запитом стосовно можливості використання шахтних споруд на території Вінницького району Української РСР, що вивільняються від ракет відповідно до радянсько-американської угоди, для тимчасового складування токсичних відходів.

Як народний депутат України, колишній заступник міністра охорони навколишнього природного середовища і людина, якій небайдужа економічна скрута, що її переживає Україна, вважаю за необхідне порушити це питання повторно. Нині в Україні накопичено близько 17 мільярдів тонн різноманітних відходів, загрозливими темпами зростає кількість токсичних відходів, серйозною проблемою в недалекому майбутньому постає захоронення використаного ядерного палива. Дамокловим мечем висить над Україною існування радіоактивних намулів у Київському водосховищі. За таких умов незрозумілим марнотратством є знищення шахтних споруд на території Вінницької області, які, згідно з висновками офіційної комісії Міністерства охорони навколишнього природного середовища 18 — 19 липня 1991 року, можуть бути використані для захоронення значної частини відходів. В умовах, коли обсяги незавершеного будівництва в Україні сягають невеселої цифри, а розміри капіталовкладень на 1996 рік теж залишають бажати кращого, питання про будівництво нових сховищ стає дуже й дуже проблематичним.

Не менш серйозним аспектом цієї проблеми, що спонукав мене звернутися до Вас, є руйнівні екологічні наслідки вже здійсненого першого підірвання ракетної шахти під Первомайськом. Завдано шкоди природі: зникла вода в колодязях, має місце пошкодження будинків. Усе це, безперечно, буде наслідком й інших акцій щодо підірвання шахтних споруд і неминуче потягне за собою значні економічні, моральні та інші втрати.

Усе вищезазначене переконало мене в необхідності просити Вас під час переговорів на найвищому рівні з американською стороною розглянути питання про можливість використання згаданих шахтних споруд для захоронення токсичних відходів, не порушуючи основних положень існуючої угоди. Таке розв'язання питання дало б змогу не тільки скоротити строки складування вже накопичених токсичних відходів 1-го і 2-го класу, а й уникнути значних витрат, що їх потягне за собою будівництво нових сховищ, що вкрай небажано, враховуючи економічні труднощі, які переживає наша країна.

З повагою народний депутат України

Василь КОСТИЦЬКИЙ.

У Центральній виборчій комісії по виборах народних депутатів України

Відповідно до статті 49 Закону України «Про вибори народних депутатів України» Центральна виборча комісія прийняла постанову про призначення на неділю 19 травня 1996 року виборів народного депутата України від Бориспільського виборчого округу № 208, Київська область, замість вибулого народного депутата України Заборного Михайла Васильовича, який помер 25 січня 1996 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про внесення доповнень до Постанови Верховної Ради України від 19 грудня 1995 року «Про порядок введення в дію Закону України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами»

Верховна Рада України **постановляє:**

Доповнити Постанову Верховної Ради України від 19 грудня 1995 року «Про порядок введення в дію Закону України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» пунктами 6 і 7 такого змісту:

«6. Дозволити суб'єктам підприємницької діяльності, які до введення в дію цього Закону уклали договори на переробку спирту етилового, коньячного, плодового і виноматеріалів на алкогольні напої на давальницьких умовах і зареєстрували їх до 31 березня 1996 року в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, виконання цих договорів, але на термін не більш як до 1 січня 1997 року.

7. Дозволити в 1996—1997 роках переробку давальницької сировини для сільськогосподарських товаровиробників-резидентів України на алкогольні напої в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України».

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ,
6 лютого 1996 року.

Парламентська хроніка

1996 рік: прогнози приголомшують...

(Початок на 1-й стор.).

По-перше, подальше поглиблення диспаритету цін між сільськогосподарськими та іншими галузями, відсутність механізму регулювання та підтримки цін і доходів сільськогосподарських товаровиробників. Якщо ціни на промислову продукцію і послуги, що надаються сільському господарству, у 1994 році проти 1991 зросли у 19,4 тисячі разів, то на сільськогосподарську — лише в 4,5 тисячі разів. Внаслідок диспаритету цін у зазначених масштабах сільськогосподарські підприємства втратили за 1995 рік проти попереднього — 328 трильйонів крб. прибутку.

Крім того, цей процес призвів до різкого скорочення придбаних у 1995 році матеріально-технічних ресурсів. Зокрема, мінеральних добрив — у 7 разів, засобів захисту рослин — утричі, комбікормів — утричі, нафтопродуктів — удвічі, запасних частин — у 7 разів, зернозбиральних комбайнів — у 5 разів, тракторів — у 49 разів! Внаслідок цього аграрний потенціал села послабився у 7—12 разів.

По-друге, негативну роль відіграло і посилення перекачування фінансових ресурсів з сільського господарства у промисловість та інші галузі народного господарства. Отже, стався міжгалузевий перерозподіл фінансових ресурсів. Загальна сума «відкачаних» таким чином з сільськогосподарських підприємств фінансових ресурсів розрахунково становить за 1994—1995 роки 969 трильйонів крб.

Ранкове засідання 14 лютого

Практикувався продаж продукції тваринництва та рослинництва за зниженими цінами. Негативну роль відіграв також високий рівень податків і обов'язкових платежів. Усе це негативне «надбання» сповна перейшло і в рік 1996.

До цього додався і незадовільне кредитування комерційними банками сільськогосподарських та переробних підприємств. Борсаючись у тенетах фінансових негараздів господарства були змушені звернутися до банків за кредитами, але не завжди могли їх повернути. І ось наслідки: заборгованість сільськогосподарських підприємств лише банкові «Україна» сьогодні становить понад 14 трильйонів крб. Заборгованість більшості підприємств сільського господарства виключає можливість їхнього доступу до кредитів під весняно- польові роботи. Чим це може обернутися для сільського господарства — страшно навіть уявити.

— Якщо не запобігти цим руйнівним процесам і не дати державної підтримки сільському господарству для підвищення його доходності, скорочення обов'язкових платежів, то більшість сільськогосподарських підприємств не зможуть фінансово забезпечити проведення польових робіт нинішнього року, стабілізацію тваринництва і стануть банкрутами, — сказав міністр.

Співдоповідь з цього питання зробив голова парламентської Комісії з питань агропромислового комплексу, земельних ресурсів та соціального розвитку села Анатолій Даниленко. Він нічим не втішив колег, лише додав гостроти до усвідомлення кризової ситуації у сільському господарстві. Після тривалого і гострого обговорення сесія прийняла з цього питання відповідну постанову.

Іван ДМИТРЕНКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У фракціях і депутатських групах Верховної Ради України

Вегетаріанцем можеш буть, але про м'ясо не забудь

Для селянина сьогодні збути м'ясо вигодуваного власноруч поросяти чи теляти — проблема з проблем. М'ясокомбінати хиріють, а коли й приймають сировину, то грошей треба чекати, доки їх не «з'їсть» інфляція. На базар — продавати — і не потикайся, там усе «схоплено» кланами і кланчиками, монополізовано. Там хазяйнують ті, хто може й не знати, що тому поросяті чи теляті давати їсти; вони просто їздять селами й скуповують у загнаного в кут селянина м'ясо за безцінь. Ось така нині, як-то кажуть, мафія.

А інша, даруйте на слові, пре м'ясопродукти... з-за кордону, забиває звабливими баночками-скляночками з яловичиною, свининою, качатиною чи курятиною наш внутрішній ринок. Причому часто везуть без розбору, тобто те, що в Італії, Німеччині, Іспанії чи Туреччині вже не гоже для вживання, зняте з продажу і місце тим «делікатесам» — на смітникові. Мовляв, у пузі нашого мужика й долото перевариться. А можливо, якраз у тому й вибір полягає, що беруть неякісну продукцію за безцінь навмисне, щоб продати дешевше від наших вітчизняних м'ясовиробів. Щоб там не було, а комерсанти «варять» на цьому бізнесі капітали, монополізують український ринок збуту і ставлять нашого товаровиробника, у тому числі, того самого селянина, на коліна. Доказ — животіння, а то й навіть руйнація наших птахофабрик, м'ясокомбінатів, які не мають змоги збути свою готову продукцію. І що прикро, «перекривають кисень» нашому товаровиробнику з допомогою нашої-таки, української, держави.

Ще 11 січня 1993 року Кабінет міністрів України прийняв Декрет «Про порядок обкладання митом предметів, які ввозяться (пересилаються) громадянами в Україну», визначив порядок звільнення від сплати мита предметів, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України. У пункті «а» другої статті записано, що від сплати мита звільняються «товари (крім винно-горілчаних і тютюнових виробів) загальною вартістю, еквівалентною 5000 доларів США включно». І цим розв'язав руки комерційним структурам — надав можливість завозити в Україну без сплати мита цілі (великі) партії різноманітних товарів. Опам'яталася держава через одинадцять місяців: 19 листопада Законом України «Про внесення зміни до Декрету Кабінету міністрів України «Про порядок обкладання митом предметів, які ввозяться (пересилаються) громадянами в Україну», встановила нижчу за попередню межу — 1 400 доларів. Саме на таку суму дозволяється ввозити товарів без сплати мита. Однак це пониження бажаного ефекту фактично не дало. По-перше, на митниці досить проблематично визначити дійсну вартість товару. По-друге, кілька комерсантів, навіть за цією нормою можуть і сьогодні безперешкодно ввозити (і ввозять!) в Україну рефрижератор м'ясопродуктів (на кожного припадає по 1 400 доларів).

Про розмах цього неконтрольованого ввезення товарів до України свідчить такий факт. За даними Державного митного комітету, з 1 січня по 10 жовтня 1995 року до нашої держави офіційно імпортовано м'ясні і харчові вироби із субпродуктів на суму 36 мільйонів 566 тисяч доларів. Цифра, як для такої країни, мізерна й абсолютно не відповідає дійсності. Яскраве свідчення тому: наші магазини й кіоски завалені імпортною продукцією. Отже, в Україну ввозять в кільканадцять разів більше м'ясопродукції. Але не офіційним торговельним каналом, з фіксацією Держмиткомом і Держстатистикою, а через «діру», пробиту тим пунктом «а» другої статті згаданого Декрету Кабміну. Причому таким само «макаром» потрапляють до нас й деякі інші імпортні товари.

А коли облік цих товарів відсутній, то їх відповідно й продають — уникаючи сплати податків. Отож, держава втрачає щонайменше тричі: їй не сплачують ввізне мито, їй не платять податків із реалізації ввезеного товару на її території, при цьому збільшується тіньовий обіг коштів, економіка криміналізується.

Важко повірити, що наші державні мужі цього не бачать і не знають, тим паче, що вегетаріанців серед них майже не видно.

Нині їхню увагу на цю проблему звертає народний депутат із Львівщини Дмитро Чобіт, котрий розробив і пропонує до розгляду парламентом зміни та доповнення до згаданого Декрету Кабміну. На думку Дмитра Чобота, прийняття таких корективів сприятиме захисту нашого внутрішнього ринку, підтримає вітчизняних товаровиробників, стимулюватиме зростання виробництва, особливо переробних галузей АПК, збільшить надходження до бюджету і певною мірою вдарить по тіньовій економіці. Врешті-решт, дещо поліпшить становище селянина, котрий хоче сьогодні годувати країну продукцією власного виробництва.

Такої ж думки дійшла і парламентська Комісія з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією, яка розглянула законопроект свого колеги, підтримала його і вирішила внести на розгляд Верховної Ради України. А що вже там візьме гору — зусилля лобістів комерційних структур, зацікавленість вегетаріанців (якщо вони там є) або ж здоровий глузд тих, хто відстоює державні інтереси, — побачимо.

Анатолій БЕНЬ.
Фото Михайла САЧКА.

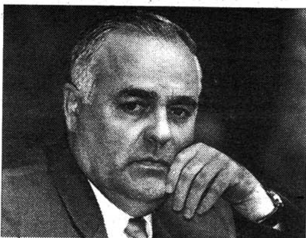

19—20 ЛЮТОГО відбудеться нарада керівників сільськогосподарських підприємств України. На ній буде обговорено широке коло питань щодо виходу з економічної кризи агропромислового комплексу країни.

Про долю нашого села, про те, яким шляхом іти йому в майбутнє, ділиться думками перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр **ТКАЧЕНКО.**

Олександр ТКАЧЕНКО:

«Без державної підтримки селу не прожити»

Якщо підбити певні підсумки законотворчої роботи, що стосується життя села, напрацювання правової бази АПК, то слід зазначити, що Верховна Рада попереднього скликання створила важливі закони і поправки до них. Зокрема, про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві; Земельний кодекс України; про племінне тваринництво; про насінництво та інші.

Беручи все позитивне з діяльності наших попередників, набираючись досвіду, народні депутати Верховної Ради нинішнього скликання немало роблять, щоб аграрні питання посіли чільне місце в роботі парламенту.

Немає потреби перераховувати 23 закони і постанови, прийняті за період нашої роботи, що регламентують діяльність агропромислового сектора.

Однак АПК потребує створення ще міцнішої правової бази, яка захистила б село і вивела його з кризи, а також сприяла нарощуванню виробництва сільськогосподарської продукції. Це тим більше необхідно в умовах, коли, на мою думку, в Україні проводять поетапні експерименти з розвалу сільського господарства. Перший з них розпочався 1990 року, коли було підкинуто думку, що людей нагодують тільки фермери. Її було підкріплено законодавчо, зокрема Законом про селянське (фермерське) господарство. За цей час кількість фермерських господарств зросла з 82 до 34,7 тисячі. Відповідно у їх володіння перейшла орна земля — з 2 тисяч га у 1990 році до 718 тисяч гектарів тепер. Для фермерів було передбачено відповідні пільги у фінансуванні і матеріально-технічному забезпеченні. Але що маємо у підсумку? За минулий рік усіма фермерами продано державі 886 тонн живої худоби і 1767 тонн молока. У той же час лише Тернопільська область, маючи в суспільному секторі 740 тис. га орної землі, продала державі 41,7 тисячі тонн живої худоби і 195,2 тисячі тонн молока. Думаю, коментарі тут зайві.

Уже сьогодні, забувши про фермерство, ми приступили до другого етапу (1994—1995 роки) розвалу — паювання землі в колективних сільгосппідприємствах. Цей захід — зробити селянина власником землі — подають нині як панацею. Але ж таке вже було, коли через сімейний підряд хотіли вирішити продовольчу проблему. І що з цього вийшло?

Я вбачаю, що на третьому етапі розвалу (1996—1997 роки) ставиться мета завершити паювання землі і зруйнувати колективні господарства, створити дрібнотоварне виробництво і можливість торгувати землею. І в цьому «допомагають» Міжнародний валютний фонд і Світовий банк.

Ціну на землю встановити необхідно, і законодавство це врегулює, але не для того, щоб торгувати землею, а для того, щоб ціна відображалась у вартості виробничих фондів і собівартості продукції.

Нагадаю, що на селі сьогодні проживає понад 60 відсотків людей пенсійного віку. І може трапитися таке, що через 5—10 років сертифікати на паї буде скуплено, в результаті чого наше прийдешнє покоління житиме в Україні, але наймитуватиме на чужій землі.

Процес реформування земельних відносин повинен іти без поспіху, органічно випливати з тих змін, які викликає раціональна організація сільськогосподарського виробництва.

Верховна Рада України заклала підвалини реформування земельних відносин. Через відповідні законодавчі акти. Однак ми мусимо пам'ятати, що не тільки приватна власність і ринкові відносини підвищують продуктивність праці і ефективність виробництва. Істина — в умінні поєднати всі форми власності, але за збереження пріоритету колективної.

Показник ефективності залежить від багатьох чинників, не пов'язаних із власністю. Це підтверджується досвідом ряду країн (Голландії, Ізраїлю та інших), де земля перебуває у державній власності і використовується досить ефективно.

У США, наприклад, відбуваються докорінні зміни у власності на сільськогосподарські угіддя. Історично склалося так, що там земля стала приватною власністю переселенців, які її освоювали. Але в цій країні вже нині понад третину сільськогосподарських угідь викупила держава. Ця державна власність досить ефективно використовується шляхом передання в оренду, причому на короткий період (1—2 роки), і часто автоматично продовжується за виконання умов договору на оренду.

Потребу викупу державою земель у приватних власників було визнано передовсім необхідністю здійснення більш ефективного контролю за підвищенням їх родючості та недопущення розпродажу земель (національного багатства країни) іноземним інвесторам.

Нас підштовхують, щоб ми ішли від великого до малого, і ми це робимо. А потрібно йти від досягнутого, від меншого до більшого, як робиться в усьому цивілізованому світі і як це було за кращих часів нашої власної історії.

Треба насамперед дбати про український народ і його майбутнє. Чужі рекомендації, які вчать нас того, що ми пройшли вже і забули, завдають країні лиха, можуть призвести до згубних наслідків.

Хочу лиш нагадати, що Декларацією про державний суверенітет, прийнятою конституційною більшістю парламенту і схваленою на всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року, однозначно підтверджено, що земля, її надра, повітряний простір, водні та інші ресурси, технічний потенціал, що створено в Україні, є власністю народу.

Українська земля може все дати, потрібен тільки здоровий політичний та економічний глузд, щоб розпорядитися розумно природним багатством.

За даними Держкомзему, за останні чотири роки кількість орної землі в сільгосппідприємствах (КСП, держгоспах, міжгоспах) скоротилася на 2,5 млн. га. Відчуження цих площ пішло, в тім числі для потреб промислового, житлового будівництва, на присадибні ділянки, колективне садівництво.

Питома вага орної землі на душу населення зменшилася за 1955—1995 роки майже на третину (з 0,91 га до 0,64 га). Слід врахувати, що землі України майже сповна залучено до інтенсивного використання, і у природному стані перебуває тільки 8 відсотків загальної території. Отже, резервів уже немає. То чи варто отак легко розкидатися землею, ділити її на дрібні шматки?

У нас падає родючість грунтів. Через різке зменшення як мінеральних, так і органічних добрив. Сьогодні на гектар ріллі внесення мінеральних добрив скоротилося майже в 5 разів (зі 140 до 30,5 кг). Це в 13 разів менше, ніж у країнах з розвиненою економікою. У два рази (з 8 до 4 тонн) менше внесено органіки. Тому потенціал наших чорноземів використовується лиш на третину. Через що ми щорічно недоодержуємо продукції на мільярди карбованців.

І ось результат. Тільки валовий збір зерна в Україні за останні роки зменшився на 63 проценти. На 65,7 процента ми недоодержали цукрових буряків.

Площі кукурудзи зменшилися на третину, валовий збір — наполовину, урожайність з 38 ц з га опустилася до 27,6 ц.

Катастрофічно падає виробництво м'яса, молока, вовни.

За результатами 1995 року стали збитковими 3040 господарств, що становить 24 відсотки від загальної кількості.

Цілком збитковою стала тваринницька галузь. На порозі економічного і фінансового краху опинилися ще недавно високоефективні сільськогосподарські підприємства промислового типу (птахофабрики, тваринницькі комплекси, тепличні комбінати).

Сьогодні банки відмовляються обслуговувати село, мотивуючи це тим, що воно не в змозі вчасно і повною мірою повернути кредити і сплатити проценти за їх використання. Але це не вина селян. Головними причинами такого становища є подальше поглиблення диспаритету цін між сільськогосподарськими галузями та промисловими. Якщо ціни на промислову продукцію і послуги, що споживаються сільським господарством, у 1994 році порівняно з 1991 роком зросли в 19,4 тисячі разів, то на сільськогосподарську — лише в 4,5 тисячі.

Внаслідок диспаритету цін сільгосппідприємства в 1994 році порівняно з 1990 роком втратили 641 трлн. карбованців, а за 1995 рік проти попереднього — 328 трлн. карбованців прибутку.

АПК віднесено до сфери пріоритетної політики нашої держави і є одним з найважливіших секторів народногосподарського комплексу.

Нам поки що не вдалося уникнути суперечностей в аграрному законодавстві між нормативними актами Верховної Ради, Президента і Кабінету міністрів.

Враховуючи це, потрібно розробити і прийняти концепцію Верховної Ради з аграрного законодавства, яка відповідала б національним інтересам і вписувалася в європейське законодавче поле з урахуванням прийняття України до Ради Європи.

Для розроблення концепції передбачено створити відділ в Інституті законодавства Верховної Ради, який безпосередньо працював би з комісією АПК і її секретаріатом. Безумовно, до цієї роботи ми маємо залучити науковців інших установ та організацій, юридичні служби міністерств і відомств агропромислового комплексу.

Хочу наголосити, що сьогодні тільки раніше нагромаджений потенціал сільського господарства поки що забезпечує виробництво продукції. Але ресурсний потенціал на селі практично вичерпано.

Без вжиття Верховною Радою, Президентом і Кабінетом міністрів докорінних заходів у державній політиці до села ми не зможемо вийти з кризової ситуації. Якщо не надати державну підтримку сільському господарству, більшість колективних сільгосппідприємств не забезпечить проведення весняно-польових робіт у цьому році. А тим більше, не одержить необхідну продукцію.

Підготовка до весни викликає тривогу. Не зорано понад 4 млн. га землі, недосіяно 700 тис. га озимих, потребують пересівання 600 тис. га. У господарствах не вистачає насіння для сівби, немає пального, добрив, не підготовлено до роботи техніку.

Кабінет міністрів України прийняв ряд постанов, щоб поправити стан справ з підготовкою до весни. Але цього надто мало.

Під час розгляду закону про державний бюджет нам треба відшукати реальні кошти для закупівлі і завезення хоча б мінімальної потреби добрив, засобів захисту рослин, енергоносіїв і запчастин.

Треба передбачити списання заборгованості за взяті кредити тих господарств, які постраждали від стихійного лиха (розрахунково 1,3 трлн. карбованців), а також продовжити до 1 грудня 1996 року надані господарствам і підприємствам АПК кредити без нарахування процентів за ними — це ще близько 5 трлн. карбованців.

Потрібно забезпечити фінансування державного контракту на закупівлю продовольчого зерна та насіння сільськогосподарських культур до 1 червня в розмірі не менш як 50 відсотків від сум, передбачених у державному бюджеті на 1996 рік, сум повернення бюджетної позички, отриманої в попередні роки, та інше.

І ще одне питання. За розпорядженням Президента України 19—20 лютого цього року буде проведено нараду керівників сільськогосподарських підприємств України. Її організацію покладено на раніше створений організаційний комітет. Треба, щоб до цієї наради аграрною комісією та іншими комісіями Верховної Ради разом з Кабінетом міністрів були розроблені проекти законів, передбачені рекомендаціями Всеукраїнської наради аграрників.

На нараді плановано розглянути Національну програму розвитку сільськогосподарського виробництва. Необхідно, щоб цю програму було подано на обговорення Верховної Ради. У ній, на мою думку, треба звернути увагу на те, що одним з пріоритетів у машинобудівній галузі має стати сільськогосподарський. Людських і технічних потужностей для цього у нас достатньо.

Друге. Треба визначитися з розвитком хімічної промисловості для виготовлення добрив, засобів захисту рослин, щоб підвищити родючість землі, вести як слід боротьбу із шкідниками та хворобами. Бо саме в цих галузях намітилася тенденція різкого спаду виробництва.

Третє. Відновити потенціал технічного забезпечення виконання сільгоспробіт. Тепер практично припинилося оновлення техніки і енергозабезпечення АПК.

Рівень зносу машинно-тракторного парку становить 60—75 відсотків. І якщо його не поновляти, то через 2—3 роки сільгоспроботи виконуватимуть кіньми і вручну.

Четверте. Передбачити наукове забезпечення АПК з урахуванням як свого, так і зарубіжного досвіду. Наша аграрна наука славилася світовими стандартами щодо виведення і вирощування пшениці, соняшнику. Вперше в світі в Україні було виведено і впроваджено одноросткове насіння цукрових буряків. Цей перелік можна продовжувати. І ось раптом сьогодні певні сили не тільки цілеспрямовано ставлять під сумнів досвід своїх співвітчизників, а й намагаються нам продиктувати, як треба використовувати наші наукові надбання в такому руслі. Мету цього легко побачити — дехто хоче забезпечити пріоритети лише зарубіжному науковому досвіду. Ці самі «добродії» зробили все для того, щоб наша наука ледь животіла і не була конкурентоспроможна.

П'яте. У нас випало з лексикону слово «спеціалізація». У той же час глибока спеціалізація із урахуванням біокліматичних зон України забезпечувала високу продуктивність і значну масу прибутку. А тепер втрачається все краще, що напрацьовувалося десятками років. Тому слід передбачити відродження і підтримку спеціалізованих сільськогосподарських підприємств птахопрому, м'ясопрому з вирощування насіннєвої і племінної продукції.

Шосте. Треба на державному рівні повернутися до реалізації закону про пріоритетність соціального розвитку села і відобразити це в програмі. Адже на селі катастрофічно гіршає демографічна ситуація. Так, минулого року там народилося 193 тисячі дітей. А померли 314 тисяч сільських жителів. Третина проживаючих — пенсіонери. На кожну тисячу працюючих селян в 1,5 раза більше непрацездатних, ніж у містах. Нижче всякої критики забезпеченість села впорядкованим житлом, комунальними послугами, медичними закладами. І в цей же час соціально-культурне будівництво за останні п'ять років скоротилося в 3,5—4 рази.

Отже, для того, щоб вивести село з критичної ситуації, потрібні зусилля усього суспільства, держави, а не тільки працівників агропромислового комплексу. Але саме в аграрному секторі — ключ до піднесення економіки усієї країни.

Хроніка. Факти. Події

● *Москва*

Про що домовляться Черномирдін і Жюппе?

Прем'єр-міністр Франції Ален Жюппе перебуває в Росії з триденним офіційним візитом. У російській столиці французький прем'єр проведе переговори з главою уряду РФ Віктором Черномирдіним, зустрінеться з головою Державної Думи Геннадієм Селезньовим. За підсумками переговорів сторони планують підписати ряд спільних документів, пов'язаних у тому числі з діяльністю Російсько-французької комісії з економічного і технологічного співробітництва (Комісії Черномирдін — Жюппе).

● *ООН*

Бідні, та сильні

Рада Безпеки ООН збільшила чисельність сил превентивного розгортання ООН (СПРООН) у Республіці Македонія і надала їм самостійного статусу, підпорядкувавши центральним установам у Нью-Йорку. Це рішення РБ закріпила в резолюції, прийнятій після обговорення доповіді Бутроса Бутроса Галі про положення СПРООН.

● *Вашингтон*

Указ проти іммігрантів

Президент США Білл Клінтон підписав указ, який забороняє укладати федеральні контракти з тими компаніями, котрі свідомо практикують наймання на роботу нелегальних іммігрантів. Під дію указу підпадають тисячі компаній — від великих підрядників Пентагону і будівельних конгломератів до дрібних фірм.

● *Рим*

Замість реформ вибори

Лідери провідних політичних сил Італії заявили про неможливість досягти угоди з питання про сформування нового національного уряду і висловили готовність до дострокових парламентських виборів. «Наша лінія завжди була послідовна: або реформи, або вибори. Оскільки шлях для реформ перекрито, треба йти на вибори», — заявив Массімо Д'Алема, лідер провідної партії лівоцентристської коаліції — Демократичної партії лівих сил.

● *Сингапур*

Найзакоханіші — філіппінці

В Азії найщедріші на подарунки коханим з нагоди дня Святого Валентина — бізнесмени Філіппін. Вони ладні, як свідчить опитування, проведене сингапурською телестудією «Ейша бізнес ньюс», викласти на них до 100 доларів. За душевною широтою за ними йдуть ділові люди Таїланду й Гонконгу. Найбільшими скнарами виявились австралійці, японці та південнокорейці. Подарункова «стеля» для них — 50 доларів.

● *Маніла*

Майстер «по льоду»

Не скло, а... лід — матеріал, з яким працює філіппінський майстер Ісідро Саса. Він вражає уяву глядачів творчими фантазіями як із застиглої води, так і з масла, фруктів, овочів.

Фото Центральбільд — ІТАР-ТАРС.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

ПАМ'ЯТАЄТЕ, в ідеологічному змаганні двох систем як найвищий здобуток нашого соціалізму значилося: соціальний захист громадян. Мабуть, ті, хто на самому початку світлої ери вкладав нам у голови впевненість, що варто лише народитися, а далі держава — мати рідна — про нас піклуватиметься від колиски й до глибокої старості, не передбачали потворних результатів такої ідеології. Чимало громадян, особливо ж ті, які до праці не дуже були охочі, збагнули всі принади соціалізму: на роботі — аби день до вечора, а зарплата — як у того, хто не покладаючи рук трудиться. Відпустки, медичне забезпечення, зрештою, потім пенсія — теж однакові. До речі, пенсія визначалася раз і назавжди. Якщо ж підвищувалася, то раз на два десятиліття і виключно як особлива турбота партії і уряду.

111. Треба подякувати Бісмарку...

Тиждень у Німеччині

При цьому ідеологічна машина в черговий раз лякала нас, щасливих, тамтешнім безробіттям, а бувало, що й у вигляді аргументу притягувала живий «доказ». Весь Союз ридав над його нещастям і пропонував постійну роботу на радянську зарплатню. Тільки чомусь їхній безробітний на неї не спокушався.

Тепер маємо власних безробітних або тих, кому по півроку зарплату не платять. Нашим погано. А їхнім? От саме це мене чи не найдужче цікавило під час відрядження до Федеративної Республіки Німеччина, коли я побувала в Міністерстві соціального забезпечення. Тим більше, що мала такий факт: у цій країні, де мешкає 75 мільйонів громадян, 3,5 мільйона — безробітні.

Референт у зв'язках із пресою Вінфрід Гармс, який розповідав мені про систему соціального захисту у ФРН, без будь-якого пафосу зауважив, що вона — одна з найкращих у світі і подякувати за це слід ... рейхсканцлеру Бісмарку, який започаткував її принципи наприкінці минулого століття. Тотальна індустріалізація, зародження пролетаріату змусили цього мудрого політика убезпечити суспільство від вибухів і потрясінь. Саме тоді уряд прийняв рішення про соціальне страхування працюючих на випадок аварій, хвороб, а також про гарантовану і оплачувану відпустку.

З тих пір система соціального захисту не раз зазнавала змін, але щоразу тільки на краще. Нині соціальний захист населення є не лише державною справою, а й вигідним бізнесом сотень організацій, причому вигідним для обох сторін.

І тут я почула те, про що раніше, в соціалістичні часи, говорив на зборах кожен секретар партійної організації: держава про людину піклується вже з народження. Щоправда, пан Гармс цю фразу продовжив: «... такою ж мірою, як і людина сама про себе».

Так, пологи у ФРН приймають безплатно, а на кожну дитину батьки щомісяця одержують по 250 марок. Але ж і на страхування своїх чад вони «відстібають» чималеньку суму — на випадок хвороби, нещасного випадку і т.п. Як, зрештою, і кожен громадянин ФРН, проте вже залежно від заробітку. Кожен, хто виплачує страховку, одержує картку, з якою у разі захворювання можна звертатися до будь-якої медичної установи.

Спробуйте перелічити всі випадки, коли людина потрапляє в біду або в неприємну ситуацію, коли не обійтися без сторонньої допомоги. Втрата годувальника, інвалідність дітей і дорослих, аварії, катастрофи, хвороби — все й не перерахуєш. У Німеччині, здається, можна застрахуватися від усього. І якщо вже потрапляєш в одну з категорій громадян, яким належить заздалегідь обумовлена компенсація, то нікому й на думку не спаде, що її можна не одержати. Причому, вона така, що в разі нещастя дає можливість не животіти, а цілком небідно жити.

Скажімо, проблема з проблем — безробіття. Але, наприклад, у мерії Берліна я чула нарікання на те, що в місті бракує робітників комунальних служб: підмітати, мити, чистити, вивозити сміття. А безробітні інженери, техніки, програмісти на такі непрестижні, хоч і високооплачувані роботи не поспішають найматися.

— Але ж коли треба утримувати сім'ю, коли їй загрожують злидні, то підеш не тільки посуд у ресторані мити, а й асенізатором, — не зрозуміла я.

— А кому загрожують злидні? — у свою чергу здивувався пан Гармс. — Перші півтора року звільнений спеціаліст одержує допомогу через безробіття — 80 відсотків від зарплати, яку мав. Якщо ж він не знайшов роботи, то надалі йому виплачуватимуть 60 відсотків. І якщо навіть він ніколи не влаштується, то одержуватиме їх до пенсії. Багато чи мало — 60 відсотків? Навіть від найменшої платні це становитиме 3 — 4 тисячі марок. Що можна купити на ці гроші? Приміром, п'ять тисяч коштує пристойний автомобіль з п'ятирічним пробігом (дорогами ФРН, що суттєво. — **Авт.**).

Так що з безробіттям в Німеччині проблема швидше моральна, ніж фінансова. Особливо потерпають громадяни колишньої Східної Німеччини, де безробітних куди більше, ніж у Західній. Адже тут зліквідовано сотні підприємств, а нові з'являються не так швидко. Крім того, якщо робота й знаходиться, то вимагає перекваліфікації або її підвищення, за що вже треба платити. Звідси й відчуття неповноцінності, ущемленості порівняно з «тими» німцями.

До речі, мені розповідали, що така ситуація, коли можна одержувати 60 відсотків і не працювати, цілком влаштовує багатьох німців-іммігрантів з колишнього Союзу. Коли одному з них запропонували працювати в готелі, то, зробивши нескладні підрахунки, він відмовився.

— Працюючи, я одержуватиму не набагато більше, ніж допомога через безробіття. А так — і нічого не роблю, і 60 відсотків лат (від середньої німецької зарплати. — **Авт.**).

Я чимало вислухала нарікань на якесь не таке сприйняття німців «східних» «західними». Але жодного — від пенсіонерів. Більше того, подекуди доводилося чути, що у них пенсія вища, ніж у декого зарплата. З'ясувалося, що тамтешні пенсіонери отримують пенсію у 80 відсотків від зарплати та ще 30 відсотків страховок — 15 власної і 15 державної. Крім того, якщо зростають ціни, то настільки ж відсотків підвищується і пенсія. І коли у працюючих підвищується зарплата, то рівно настільки підвищується й пенсія. А ще на розмір пенсії не впливає інфляція. І в оцьому я вбачаю найвищу справедливість, яку тільки суспільство могло придумати для тих співгромадян, які віддали працю своїх молодих рук і світлих умів для добробуту держави.

Безумовно, до безхмарного і безтурботного життя німцям далеко, та й чи можливе воно? Бо і високу пенсію, і великий розмір допомоги через безробіття, і інші соціальні виплати однак треба заробити нелегкою працею. Як сказав хтось із відомих політиків, капіталізм — не найкраща форма суспільного устрою, але кращої люди поки що не придумали. Німці усе ж спробували це зробити, назвавши свій устрій соціально і ринково орієнтованим. Здається, вийшло у них непогано.

Валентина ПИСАНСЬКА.

Київ — Франкфурт-на-Майні — Бонн — Берлін — Київ.

На знімках: французький собор на площі Жандармен-маркт (1701-1705) у Берліні (вгорі); меморіальні дошки перед будинком рейхстагу на пам'ять про депутатів, які загинули за нацистської диктатури (у центрі).

Східний ринок — не базар

МИНУЛОЇ п'ятниці у посольство Республіки Узбекистан у Києві прибули бізнесмени з Ташкента, українські урядовці, підприємці та журналісти. Тут відкрився Міжнародний клуб ділових кіл України та Узбекистану.

Республіка Узбекистан посідає сьоме місце у світі з виробництва золота й одне з провідних щодо його розвіданих запасів. Серед країн СНД тут припадає найбільше золота на душу населення; 100 тонн зберігається як активи у великих зарубіжних банках.

Але порівняно з Україною у Ташкенті не тільки золота більше, а й реформи ідуть швидше. Розвиток підприємництва тут офіційно проголошено одним із пріоритетів держави. Як результат — обсяг продукції, виробленої у приватному секторі економіки, становив 60 відсотків валового внутрішнього продукту. Торік розпочався процес роздержавлення в базових галузях промисловості: гірничовидобувній, паливно-енергетичній, бавовноочисній. Із серпня 1995 року Фонд підтримки приватного підприємництва й малого бізнесу видає фірмам кредити на 10 років під невеликі проценти. Головні напрями — переробка сільськогосподарської продукції, фермерство, будівництво і виготовлення будматеріалів, сфера послуг, місцева промисловість, туризм. Найбільше сприяння — у сільській місцевості, де мешкає 60 відсотків громадян.

Одна із складових успіху, стверджують ташкенті, — взаємовигідне співробітництво з іншими державами, у тому числі з Україною. Як повідомив під час проведення «круглого столу» «Роль бізнесу в розвитку узбецько-українських відносин» начальник управління зовнішньоекономічних зв'язків Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України Віктор Панасюк, у торгівлі з Узбекистаном маємо позитивне сальдо. Експортуємо продукцію металургійної, сільськогосподарської, машинобудівної, хімічної галузей. У перспективі — експорт українських технологій для узбецьких сіл.

Крім традиційної продукції в Україну можливий експорт газу з Узбекистану.

Усі ці проекти легко реалізувати, але — на бізнесовій основі. І нас ще раз попросили не плутати ...східний базар з ринком.

Від того, чи зрозуміли це нарешті українські урядовці й підприємці, залежатимуть результати спільних проектів. А щоб остаточно закріпити наміри, створено Міжнародний клуб ділових кіл України й Узбекистану.

Людмила ФІСЮН.

ЯКА ЗАРПЛАТА У ПРЕЗИДЕНТА

НА ПЕРШОМУ засіданні сесії Національних Зборів Вірменії другого скликання обговорено проект закону «Про оплату праці президента РВ, забезпечення його обслуговування та безпеки», повідомляє «Подія - Ипринда».

Згідно з проектом, заробітна плата президента буде не меншою, ніж 60 тисяч драмів, тобто - майже 150 доларів США. Крім того, глава держави повинен мати резиденцію та службову квартиру в Єревані, державні дачі в Діліжані та Севані, які будуть забезпечені відповідною обстановкою та обслугою, а також автотранспорт спецпризначення, спеціальні літак та вертоліт. Передбачається також особистий лікар. В проекті передбачені заходи з гарантування безпеки глави держави під час перебування на посту та після його відставки.

Але, на думку опонентів проекту, розмір заробітної плати низький: така зарплата передбачає тіньове фінансування і неправильна з моральної точки зору. Вони пропонують збільшити президентський посадовий оклад у п'ять разів.

Проїдуся на «Вольво» міським маршрутом

НА ВУЛИЦЯХ Луганська з'явився елегантний міський автобус «Вольво». Такі машини вже працюють на маршрутах Полтави, в близькому зарубіжжі — Ростові, Новочеркаську.

За всіма технічними параметрами шведський «Вольво» перевершує відомі угорські «Ікаруси», яких тільки-но вистачає на десять років, після чого машини ржавіють та «дряхліють». У «Вольво» ж інший строк життя. Рама, наприклад, може служити до 80 років. Машині, що потрапила до Луганська на обкатку, — десять років. Пройшла капремонт... і як нова.

Якщо «Вольво» успішно пройде випробувальний термін, то місто має намір закупити 20 таких автобусів, не відмовляючись також від наших «ЛАЗів».

***На знімку:** шведський автобус для мешканців Луганська.*

Фото Вадима ЛЄСНОГО (Укрінформ).

Новинка

«Снікерси» родом з Херсона...

Приємний сюрприз приготувала Херсонська кондитерська фабрика місцевим ласунам — розпочала випускати «Снікерси». Хоча їхня офіційна назва — батончик «Херсонський», за смаком, поживністю та дизайном барвистої обгортки не поступаються популярним закордонним солодощам. Всі складові на 100 % натуральні: смажені горішки, какао, вершкове масло, молоко і шоколад.

Нова чеська технологічна лінія здатна виготовляти за зміну близько шести тисяч шоколадних батончиків. В асортименті фабрики нині майже 20 найменувань солодкої продукції. Про її достоїнства свідчить принаймні те, що російський «Газпром» охоче бере херсонські цукерки як плату за «блакитне паливо».

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

...А труби з Буковини

Чернівецький металообробний завод першим у західноукраїнському регіоні освоїв випуск труб різних діаметрів для водо- і газопроводів. Значну їх частку він використовує для виготовлення власної продукції — автономних блочних котелень, а решту реалізує своїм замовникам, від яких немає відбою. Завдяки швидкому збуту труб підприємство забезпечує себе оборотними коштами, нарощує випуск товарів широкого вжитку.

Нині колектив заводу працює над освоєнням нового виду продукції — автономних котелень під дахом, які теж матимуть численних замовників, бо новоспоруджувані житлові будинки в області оснащуватимуть саме цими агрегатами.

Василь БАБУХ.

Як хазяйнуємо

НЕМА ВАГОНА. ЗАТЕ Є ВАГОН ПРОБЛЕМ

***РЕАЛЬНІСТЬ** нині така: якщо раптом зупиниться конвеєр АТ «Крюківський вагонобудівний завод», то замре вся залізниця. І це не перебільшення. Дефіцит вагонів на вітчизняній залізниці — одна з головних проблем.*

Отож урядовою програмою і передбачено створення та освоєння серійного випуску в Кременчуці першого пасажирського вагона європейського класу. Вже виготовлено дослідні зразки. Але всі роботи фінансують виключно із заводської каси, себто з робітничої кишені, а це помітно стримує розробки.

— Без держави, яка, до речі, є співучасником проекту і має надавати кошти, нам не обійтися. А вона не поспішає, сподіваючись, що ми виборсаємося самі. Проте існує реальна межа можливостей, перед якою безсилий навіть гігант машинобудування з 120-річним стажем, — це думка генерального директора Володимира Приходька.

У результаті, в освоєнні проекту допущено відставання як мінімум на півроку. Тим часом на порі укладення контрактів з іноземними інвесторами, але знову затримки через брак коштів. А без участі зарубіжних партнерів вагон просто не народиться — це також реальність, з якою слід рахуватися. Отож, куди не кинь — усюди клин.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Нові технології

Карбід знімає дефіцит

***ЗА ВИСНОВКАМИ** фахівців санкт-петербурзького НДІ «Гіпрохім», карбідний цех у селі Шельвів Локачинського району працює за найновішою технологією, якої немає в жодній країні колишнього Союзу. За механізацією виробничих процесів, організацією праці, енергозатратами та санітарією підприємство не поступається карбідному виробництву Німеччини. І це — у невеликому селі на Волині.*

МП «Луга», яке очолює Анатолій Жулинський, чотири роки тому почало виготовляти водогінні пластмасові труби. Але визнання підприємство дістало завдяки виробництву карбіду кальцію.

— У селі Шельвів здавна людям було відомо про великі поклади крейди, — розповідає Анатолій Дмитрович. — Я радився з спеціалістами, що з неї можна виготовляти, здавав на аналізи в різні лабораторії. З'ясувалося, ця крейда придатна для виробництва карбіду кальцію. Технологію, за якою ми працюємо, розробили спеціалісти лабораторії екології та виробництва карбіду кальцію з НДІ «Гіпрохім», що в Санкт-Петербурзі.

Для виготовлення дефіцитного карбіду збудували і ввели в дію дві плавильні печі, проектна потужність кожної — півтори тонни продукції за добу. Нині його постійно потребують будівельні організації Луцька, Києва, Львова, а також Хмельницька та Рівненська АЕС. Локачинський карбід майже витіснив з ринку України карбід Росії. Річ у тім, що він дешевший, ніж російський, втричі і не поступається за якістю. Торік у Шельвові було виготовлено 665 тонн карбіду. Для розширення виробництва споруджують третю плавильну піч. Тару під карбід виготовляють на місці. Невдовзі тут буде освоєно й виробництво ацетилену в спеціальних балонах для газозварювання. Найближчим часом крейдяний порошок перероблятимуть на вапно, а ще виготовлятимуть пластмасові дошки для підлоги, облицювальну шалівку.

Ось що зробили 120 чоловік за чотири роки, як кажуть, на голому місці. За словами голови Локачинської районної держадміністрації Віктора Загорського, підприємство «Луга» — найпотужніше і найстабільніше в районі.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Чи пустять на майдан Тараса?

***НАПРИКІНЦІ** травня на Рівненщині має відбутися Шевченківське міжнародне літературно-мистецьке свято. Тривають приготування: створено організаційний комітет, оголошено конкурси, визначають маршрути для очікуваних гостей.*

А ось достойного пам'ятника Кобзареві у Рівному досі немає. Ще десять років тому тисячі рівненчан внесли пожертви на спорудження пам'ятника, приймали рішення і постанови, працювали скульптори, але віз і нині там.

Мешканці обласного центру прагнуть бачити постать Тараса на центральному майдані Незалежності. Та невидимі «підводні течії» розмивають добрі наміри патріотів. Випливають найрізноманітніші «об'єктивні причини»: то, мовляв, пам'ятник не впишеться до архітектурного ансамблю, то немає коштів...

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

Туризм плюс бізнес буде весна

У Ялті розпочалася підготовка до міжнародного туристичного ярмарку «Крим. Туризм. Бізнес. Весна-96», який пройде з 10 по 14 квітня в готелі «Ялта». Учасниками ярмарку стануть туристичні фірми, здравниці, рекламно-інформаційні агентства і підприємства, діяльність яких пов'язана з рекреаційною галуззю. Зацікавлені фірми, зокрема, зможуть придбати тут путівки до бажаного санаторію, пансіонату чи будинку відпочинку півострова на будь-який період з травня по вересень 1996 року.

Олександр ПІЛАТ.

У номер

● *Луганськ*

«Афганська Голгофа»

У Ровеньках на Луганщині до дня виведення радянських військ з Афганістану було приурочено презентацію обласної Книги пам'яті «Афганська Голгофа». На презентацію зібралися родичі загиблих, земляки. Редактор книги Володимир Радченко теж «афганець», він лауреат фестивалю афганської пісні.

● *Донецьк*

Втрати зростають

З початком страйку недодано близько 100 тисяч тонн вугілля, на межі зупинення коксохімічні та металургійні заводи регіону.

Шахтарі намагаються налагодити діалог із урядом, та поки що безрезультатно, незважаючи на посередницькі дії голови Донецької облдержадміністрації Володимира Щербаня. Він переконаний, що цей конфлікт можна і треба вирішувати лише шляхом переговорів.

● *Суми*

За шапку чи за ідею?..

У Сумах убито заступника голови обласної організації соцпартії Анатолія Мироненка. Пізно ввечері його перестріли невідомі й жорстоко побили. Від завданих травм він помер у лікарні.

Є дві версії злочину. Одна — пограбування (в жертви забрано хутряну шапку, документи), друга — з політичних мотивів. А справжні причини з'ясує слідство.

● *Кіровоград*

У полоні лютневої завії

Тисячі людей потрапили в скрутне становище, коли днями над південними, південно-західними і східними районами області розгулялася снігова заметіль.

Кілька днів тривала боротьба із стихією, в якій шляховикам допомагали цивільна оборона, підрозділи Національної гвардії, десантних військ, об'єднаного авіазагону, Державної льотної академії України. Завдяки їм врятовано життя багатьом людям, визволено із снігового полону півтори тисячі транспортних засобів. На жаль, за це віддали життя два працівники облавтодору, які загинули на робочому місці. Дороги розчищено, але сніг іде.

● *Львів*

І знову старт...

У Левандівському виборчому окрузі Львова розпочався новий марафон. Більшість претендентів — давні знайомі виборців, зокрема Ольга Колінько та Ігор Пилипчук, який вже одужав після кульового поранення і не збирається складати зброю. З'явилася й нова претендентка — член УНА, доцент Луганського педінституту Ольга Борисова. Отже, за мандат боротимуться дві Ольги, які належать до тих представниць слабкої статі, про яких говорять: «найкращі чоловіки — це жінки». Зокрема, Ольга Борисова має в Луганську імідж «романтично-залізної леді, грози хабарників».

Поярмаркуємо на оптовому

Майже сто підприємств Тернопільщини взяли участь у першому обласному оптовому ярмарку. Свою продукцію представляли колективи харчової та переробної промисловості, сільгоспвиробники.

Торговельників зацікавили вироби Чортківської кондитерської фабрики, Колиндянського концентратно-дріжджового комбінату, приватного підприємства «Альянс» з Гусятинського району та інших. Експозиція вражала широким асортиментом м'ясо-молочної продукції, оригінальною розфасовкою тощо.

У приміщенні торгового об'єднання «Надзбруччя», де відбувався ярмарок, продукцію демонстрували також промисловці. Так, багатьох зацікавили зразки дитячих чобіток Теребовлянської взуттєвої фабрики, вироби швейників обласного центру.

Загалом ярмарок вдався. Він сприяв укладенню численних взаємовигідних угод, налагодженню втрачених зв'язків товаровиробників із торговельними організаціями. Тож у майбутньому організатори ярмарку — працівники управління торгівлі та побуту облдержадміністрації — планують зробити його традиційним.

Олександр ХМИЗ.

КОМУНІСТИ І ДЕРЖАВНІСТЬ

У ЧОМУ тільки не звинувачують комуністів, у тому числі представників нашої партії у Верховній Раді: вони, мовляв, прагнуть повернути розвиток суспільства назад до «тоталітаризму», «зрівнялівки», «соціального нахлібництва», відродити так звану, «командно-адміністративну систему». Суспільство залякують новими репресіями, тим, що комуністи — в разі повернення до влади — віднімуть у людей чесно набуту власність, позбавлять їх свободи слова, знову введуть цензуру, закриють шляхи в Україну іноземним інвестиціям і підприємництву.

Серед найзаповзятіших у наклепах на Компартію чимало таких, хто за часів Радянської влади займали високі посади у партійних і державних структурах, видавали себе за «вірних ленінців», «полум'яних інтернаціоналістів», «непримиренних борців проти буржуазного націоналізму». Свого часу вони зробили кар'єру, взяли все, що хотіли, від приналежності до правлячої партії, а коли в країні відбувся антисоціалістичний переворот, підло зрадили її. Вірно сказав про таких перевертнів, що становлять кістяк і нинішньої правлячої верхівки, відомий російський письменник, в недавньому минулому дисидент, вигнаний з Радянського Союзу, Олександр Зінов'єв: «Успіхи комуністів (мається на увазі результати парламентських виборів у Росії — **П.С.**) для правлячих сил несуть не загрозу реставрації комунізму, їм наплювати на соціальну систему взагалі, а дещо страшніше для них особисто. Вони несуть загрозу втратити те, чого вони домоглися особисто для себе внаслідок розгрому Радянського Союзу, Росії і комунізму, загрозу історичного суду і ганьби від розкриття їх мерзотної ролі в історії нашої країни».

Особливо охоче експлуатують тему державності. Комуністів звинувачують в «ігноруванні національних інтересів України», «непатріотизмі», «протидії духовному відродженню української нації», їх називають «ворогами української держави». У перекрученому вигляді подається позиція Компартії у національному питанні щодо відродження союзу братніх народів.

Ці звинувачення не мають будь-яких підстав.

Комуністи, послідовно обстоюючи принципи соціальної справедливості і народовладдя, інтернаціоналізму, виступають, кажучи ленінськими словами, за «найтісніший союз між трудящими різних країн, різних націй», завжди виходили з того, що неодмінними умовами досягнення цих цілей є захист інтересів трудящих, рівність прав громадян усіх національностей, реальна можливість для будь-якої нації реалізувати своє право на самовизначення, «державну самостійність, утворення національної держави».

Що б хто не говорив, нікому не заперечити того, що свою державність Україна здобула лише завдяки перемозі соціалістичної революції в Росії і зберегла її в Союзі Радянських Соціалістичних Республік. Одразу ж після перемоги Великого Жовтня, 16 грудня 1917 року, уряд Радянської Росії — очолювана В.І.Леніним Рада Народних Комісарів — у Маніфесті, зверненні до українського народу однозначно підтвердив «право на самовизначення за всіма націями, які зазнавали пригноблення царату і великоруської буржуазії, аж до права цих націй відокремитися від Росії».

«Ми, Рада Народних Комісарів, — говорилося у маніфесті, — визнаємо народну Українську республіку, її право повністю відділитися від Росії чи вступити в Договір з Російською республікою про федеративні і тому подібні взаємовідносини між ними. Все, що стосується національних прав і національної незалежності українського народу, визнається нами, Радою Народних Комісарів, зразу ж, без обмежень і безумовно».

Варто нагадати, що свою позицію у цьому доленосному для нашого народу питанні Радянський уряд Росії офіційно проголосив у той час, коли буржуазно-націоналістична Центральна Рада дезорганізувала спільний фронт боротьби проти німецьких імперіалістів, приступила до роззброєння радянських військ, які перебували на території України, надавала підтримку кадетсько-калединським заколотникам, котрі виступили проти Радянської влади. **Бо це була принципова, а не кон'юнктурна позиція.**

Вирішальне слово у питанні — бути Україні самостійною чи вступити у федеративний або інші форми зв'язку з Росією, іншими незалежними державами, що утворилися на терені Російської імперії, — мав сказати народ України.

Саме така — відкрита, послідовна, справедлива, інтернаціоналістська позиція Радянської влади, більшовицької партії стала вирішальним чинником здобуття українським народом державності, звільнення від національної дискримінації, гніту капіталістів і поміщиків. Саме ця політика призвела до добровільного об'єднання українського народу з російським, білоруським, іншими народами колишньої царської Росії в єдину братню рівноправну сім'ю. «... Ми визнаємо себе рівноправними з Українською РСР та ін., — писав В.І.Ленін у листі «Про утворення СРСР», — і разом, і нарівні з ними входимо в новий союз, нову федерацію...»

Саме в Союзі РСР український народ зібрав, нарешті, свої споконвічні землі в єдиній державі — Українській Радянській Соціалістичній Республіці. Героїчною працею українського народу, спільними зусиллями усіх народів Радянського Союзу Україна перетворилася на одну з найрозвиненіших країн Європи і світу з могутньою сучасною промисловістю, великим механізованим колективним сільським господарством, передовою наукою, процвітаючою самобутньою культурою. Ще не так давно — в 1990-1991 роках — високим рівнем економічного, наукового, культурного розвитку України націоналісти обгрунтовували переваги, які, мовляв, одержить вона, коли вийде з Радянського Союзу. При цьому замовчувалось, що досягла цього рівня Україна саме за соціалізму, в братній сім'ї радянських народів.

Тільки завдяки перебуванню в Союзі РСР, взаємодопомозі всіх братніх народів Україна зберегла незалежність (навіть більше — своє існування) в роки фашистської навали і в небачено короткі строки — всього за чотири-п'ять років — без будь-якої допомоги із-за кордону відродила зруйноване ворогами народне господарство.

Як суверенна держава, народ якої вніс значний вклад у справу розгрому фашизму, Українська Радянська Соціалістична Республіка стала одним із фундаторів і авторитетним членом Організації Об'єднаних Націй. Між іншим, антикомуністи, вихваляючись незалежністю України до світового співтовариства, замовчують ту обставину, що під час входження України до складу ООН (це був 1945 рік) її державність ні в кого не викликала сумніву.

Петро СИМОНЕНКО.

Все це — незаперечні факти. Відомий український діяч Микола Скрипник відзначав у 1920 році, що «наш народ не жив державним життям і тільки тепер будує свою пролетарську державу», завдання якої — боротися «проти всякого гноблення, в тому числі й національного, за розвиток усіх засад духовного піднесення трудящих мас, у тому числі й за розвиток української культури».

Перекручення і порушення ленінських принципів національної політики в наступні роки спричинилися до надмірної централізації державного життя, невиправданих обмежень суверенності союзних республік — суб'єктів Союзу РСР, перетворення Радянського Союзу — федеративної, союзної держави на фактично унітарну.

Усе це було. Але фактом є й те, що питання **про усунення допущених викривлень, відродження справді федеративної природи Союзу РСР, укладення нового Союзного договору, який відповідав би новим умовам, поставила на порядок денний Комуністична партія. Нею було висунуто нову концепцію Союзу РСР як вільного Союзу рівноправних суверенних соціалістичних держав,** об'єднаних на основі спільних цілей і інтересів, за збереження права всіх націй на самовизначення, включаючи і відокремлення.

У схвалених XXVIII з'їздом Компартії України (червень 1990 року) «Програмних принципах діяльності Компартії України», резолюції з'їзду «Про державний суверенітет Української Радянської Соціалістичної Республіки» **вихідним пунктом політики партії в галузі національно-державного будівництва було визначено утвердження державного суверенітету Української РСР.** В цьому партія комуністів вбачала визначальну і необхідну передумову повноцінного політичного, економічного, соціального і духовного розвитку Радянської України на соціалістичних засадах, всебічного забезпечення прав і свобод її громадян, підвищення їх добробуту і створення гідних людини умов життя, збереження та подальшого розвитку культури, мови, самобутності, національної гідності українського народу, всіх національних груп, що проживають у республіці.

У поняття державного суверенітету Компартія вкладала і вкладає цілком конкретний, визнаний у цивілізованому світі зміст, а саме:

— повновладдя народу України, верховенство, самостійність, повноту, і неподільність влади на своїй території, право самостійно розв'язувати питання політичного, економічного і культурного життя республіки, визначати форми і структуру органів державної влади і управління, символи;

— виняткову власність народу України на землю, надра, мінерально-сировинні ресурси, ліси, внутрішні і територіальні води та інші природні багатства, основні засоби виробництва, а також фінансово-кредитні установи з належними їм бюджетними, кредитними, валютними та іншими ресурсами, які формуються на території республіки, право на частку загальносоюзного багатства, створену трудовими зусиллями народу України;

— недоторканність території республіки, непорушність її кордонів, неприпустимість не тільки змінювати, а й використовувати територію республіки без її згоди;

— встановлення реального інституту громадянства суверенної української держави;

— право народу України на відродження і збереження своєї національно-культурної самобутності, мови, історичної пам'яті та природного середовища;

— становлення України як реального суб'єкта міжнародних відносин, право вступати у безпосередні економічні, торговельні відносини з іншими державами, обмінюватися з ними дипломатичними і консульськими представництвами;

— право на добровільне об'єднання з іншими державами, визначення свого конституційно-правового статусу в цих об'єднаннях та вільного виходу з них.

Компартія рішуче засуджувала будь-які спроби використати процес утвердження суверенітету України у вузьконаціоналістичних, сепаратистських цілях, для розпалювання національної ворожнечі та егоїзму.

XXVII з'їзд Компартії України доручив комуністам—народним депутатам Української РСР прискорити прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України (як відомо, її було прийнято практично одностайно 16 липня 1990 року і грунтується вона на тих засадах, що їх визначив партійний з'їзд), а також «взяти активну участь у розробці нового Союзного договору», який мав цілком відновити принципи добровільності, справжньої рівноправності націй, зберігати за ними право на самовизначення, і відокремлення також.

У процесі утвердження державного суверенітету центральним, ключовим пунктом гострої політичної боротьби стало питання про входження України до складу Союзу РСР. Під час всесоюзного референдуму і республіканського опитування, що були проведені 17 березня 1991 року, **переважна більшість громадян України висловилася за збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік як оновленої федерації рівноправних суверенних республік та за входження України до Союзу суверенних держав на засадах Декларації про державний суверенітет України.**

Ніхто цих рішень, що висловили суверенну волю народу України, не відміняв. Однак велику союзну державу — гарант справжньої суверенності, державності України, інших союзних республік — було зруйновано. Посилаються на підсумки всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року, на якому було схвалено Акт **проголошення незалежності України. Але проголошення державної незалежності нашої країни зовсім не означало автоматичного виходу суверенної України з союзної держави.** Схвалення Верховною Радою (із певним застереженням) біловезької змови Б.Єльцина, Л.Кравчука, С.Шушкевича не надало зруйнуванню Союзу РСР легітимності. Адже на референдум питання про вихід із Союзу — одне з найважливіших питань життя держави — не виносили.

До чого призвели злочинний розвал союзної держави, дезінтеграція створеного спільними зусиллями єдиного народногосподарського комплексу, бездумне зруйнування економічних, наукових та інших зв'язків між колишніми союзними республіками, демонтаж єдиних транспортної, енергетичної, інших систем, поспішний вихід із «рублевої зони», — відомо всім. Нинішній Президент України Л.Кучма у своєму зверненні до Верховної Ради України в жовтні 1994 року, зокрема, зазначав: «**У кінцевому підсумку непродумана політика щодо збереження національних інтересів (або навіть невірне розуміння цих інтересів) у період розпаду Радянського Союзу та становлення нашої молодої держави призвела до втрати багатьох ринків збуту своєї продукції.** Існують розрахунки, за якими спад виробництва впродовж 1991-1993 років більш як на 35 відсотки визначається чинниками, що пов'язані з помилками у зовнішньоекономічній політиці нашої держави».

Про одну з них Микола Савульський — тодішній заступник міністра фінансів __ сказав так: «Становище ускладнилося підписанням керівництвом України і Росії влітку 1992 року в Дагомисі угоди про перехід на взаємну торгівлю за світовими цінами. З боку України це була істотна помилка. Вона вилилась у купівлю енергоносіїв за цінами, що значно перевищували світові».

Комуністи не раз попереджали, що така політика поставить Україну перед реальною загрозою втрати економічної та й політичної незалежності. Однак до їх голосу не прислухалися. **А тим часом українська економіка, за визнанням Л.Кучми, вже набула напівколоніального характеру.** Міжнародні політичні і фінансові організації, зокрема Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, безцеремонно втручаються у справи нашої держави, диктують їй політику щодо приватизації, фінансової, валютної, кредитної політики тощо. Все це — загальновідомі факти.

Ми переконані, — і гіркий досвід останніх років це підтверджує, — що без якнайшвидшого виведення нашої економіки з глибокої кризи, породженої антинародною політикою капіталістичної реставрації, «шокової терапії», обвальної приватизації, пограбування трудового народу, в умовах дедалі більшої ізоляції від Росії, наших колишніх союзних республік годі говорити про справжню державність України. **Сильна Україна Заходові не потрібна.** Західні правлячі кола розглядають її як один із чинників у протистоянні з Росією, відверто — і, як бачимо, небезуспішно — прагнуть зіштовхнути правлячу верхівку на антиросійські позиції. Реальну незалежність Україна може здобути і зберегти лише в побудованому на нових засадах союзі незалежних держав, у якому буде відновлено єдиний народногосподарський і науковий комплекси, єдині транспортна, енергетична, космічна системи, спільний митний, валютний, інформаційний простори, об'єднані зусилля в дипломатичній і оборонній галузях — за збереження державного суверенітету, всієї повноти повноважень у розв'язанні питань життя української держави і її народу.

Наша партія реалістично оцінює ситуацію. **Реставрувати Союз, який існував до його зруйнування в грудні 1991 року, неможливо. Життя вимагає відродження союзу братніх народів на нових засадах — на засадах повної самостійності й рівноправності незалежних держав, які добровільно об'єднуються в ім'я спільних цілей. Буде це федерація, конфедерація чи ще якесь утворення, покаже час. Розв'язати це питання народам братніх країн, поєднаних багатовіковою спільною долею.** Вони самі оберуть найприйнятнішу для них форму взаємного співробітництва.

Ми прагнемо, як і вчив В.І.Ленін, **«добровільного** союзу націй — такого союзу, який не допускав би будь-якого насильства однієї нації над іншими, такого союзу, який грунтувався б на цілковитому довір'ї, на ясному усвідомленні братерської єдності, на цілком добровільній згоді». **Утворення такого союзу сьогодні не може бути одноразовим, одномоментним актом** — це буде процес, етапи і тривалість якого залежатимуть від багатьох чинників, і насамперед від волі народів суверенних держав. І тут ми керуємося ленінськими настановами: «Такий союз, — писав Володимир Ілліч у листі до робітників і селян України з приводу перемоги над Денікіним (28 грудня 1919 року), — не може здійснитися одразу; до нього потрібно допрацюватися з величезною терплячістю і обережністю, щоб не зіпсувати справу, щоб не викликати недовір'я, щоб дати зжити недовір'я, залишене віками гноблення поміщиків і капіталістів, приватної власності й ворожнечі через її поділи і переділи». Саме на такому підході й зійшлися делегати 11 Конгресу народів СРСР.

На шляху створення такого союзу чимало перешкод. Це насамперед політика правлячих кіл у більшості колишніх союзних республік, які вбачають у подальшому закріпленні відокремленості незалежних держав одну з гарантій збереження свого панування, реставрації буржуазних порядків, остаточного демонтажу соціалістичних засад, ліквідації Радянської влади.

І в нових історичних умовах знаходить підтвердження відома істина: капітал, **будучи силою міжнародною, яка не визнає державних кордонів, робить все для роз'єднання народів, протиставлення одних націй, одних загонів трудящих іншим,** діючи за горезвісним принципом: «Поділяй і володарюй».

Нещодавно ми мали ще одну нагоду переконатися в тому, що, коли йдеться про придушення прогресивних сил, збереження свого нинішнього становища, лідери держав, де здійснюється капіталістична реставрація, єдині. Промовистим підтвердженням цього є та «одностайна» підтримка, яку виявили під час останньої зустрічі в Москві керівники країн СНД Президентові Б.Єльцину у його прагненні залишитися ще на один строк на посаді глави російської держави. Їх не зупинило й те, що демонстративна акція на підтримку Б.Єльцина, на чиїй совісті розстріл російського парламенту, кров і десятки тисяч життів безвинно загублених громадян Росії в ганебній війні проти чеченського народу, є не що інше, як виклик російській і світовій громадській думці, безцеремонне втручання ревних «поборників державного суверенітету» у внутрішні справи Росії.

На роз'єднання братніх народів спрямовані **нові фальсифікації непростої історії нашої великої країни, посилення націоналшовіністичної пропаганди,** роздмухування русофобських настроїв через пресу, телебачення, радіо, в тому числі офіційні.

Особливу тривогу викликає здійснювана всупереч офіційним документам і на шкоду корінним інтересам суверенної України, її народу **переорієнтація зовнішньополітичного курсу** — перенесення акцентів на всебічне зближення із Заходом і дедалі більше дистанціювання від Росії, розширення співробітництва з НАТО, майже неприховане прагнення приєднатися до цього військово-політичного угруповання і відмова від вступу до системи колективної безпеки країн Співдружності незалежних держав, від приєднання до Міжпарламентської асамблеї країн СНД — об'єднання парламентаріїв, що виконує суто координаційні, узгоджувальні функції, у якому всі парламенти рівноправні, а рішення з принципових питань приймають **одноголосно** — шляхом консенсусу. Дедалі голосніше лунають вимоги відмовитися від проголошеного в Декларації про державний суверенітет України нейтрального, позаблокового статусу української держави.

Уже сьогодні західні політики і «експерти», яких безліч у президентських, урядових, парламентських структурах, безцеремонно диктують, яку Конституцію, які закони і рішення приймати в Україні, як і які «реформи» здійснювати, який бюджет затверджувати. Американські і натовські генерали здійснюють численні інспекційні поїздки, «на місці» перевіряють, як розбудовується Україна. На теренах нашої країни, біля її берегів влаштовують нескінченні військові навчання з участю армійських контингентів США і НАТО. Високі українські урядовці звітують перед європейськими структурами про хід конституційного процесу, уніфікації — під «європейські стандарти» — національного законодавства.

Вийдіть-но на вулиці, площі Києва, інших міст — ви побачите, як зникають написи українською і російською мовами, натомість навіть на державних установах (міністерств юстиції, охорони навколишнього середовища, сільського господарства і продовольства тощо), не кажучи вже про банки, «шопи», ресторани, казино, переважають вивіски англійською мовою. На «агліцький манір» спотворюється рідна мова — «фундації», «агенції» дедалі більше витісняють близькі і зрозумілі всім поняття.

Спостерігаєш все це, бачиш, у якому занепаді опинилися вітчизняна наука, кінематограф, книговидавнича справа, як ледь животіють відомі в усьому світі мистецькі колективи і мимоволі згадуєш, як ще рівно 150 років тому великий Кобзар у безсмертній поемі «**І мертвим, і живим, і ненародженим** землякам моїм...» з **презирством** говорив про «недолюдків», які «перлися на чужину шукати доброго добра». «**Найшли несли** з чужого поля і в Україну принесли великих слов велику силу, та й більш нічого ». Це про них казав Тарас, що вони «шкуру деруть з братів незрящих, гречкосіїв, і сонця правди дозрівать в німецькі землі пруться знову», повторюючи все, «що німець скаже», — чи ми «моголи» чи ми «слов'яни». Хіба не так сьогодні чинять так звані «націонал-патріоти»? Тому й сьогодні злободенно сприймаються слова безсмертного поета:

«Ох, якби те сталось, щоб ви не верталися,
Щоб там і здихали, де ви поросли».

Справжній братерський вільний рівноправний союз наших народів можливий за їх єдиної дії в умовах, коли в кожній з братніх республік утвердяться принципи соціальної справедливості і справжнього народовладдя. Але й сьогодні **комуністи, яким завжди була небайдужа доля рідної Вітчизни, невтомно працюватимуть над тим, щоб забезпечувати і зміцнювати державну незалежність України,** врятувати від загибелі її економіку — єдино надійну основу державного суверенітету, робитимуть все для піднесення вітчизняної науки, національної культури, утвердження належних позицій мови українського народу, мов усіх національностей, які населяють нашу країну. **Водночас докладатимемо зусиль до всебічного зближення братніх народів,** поглиблення економічної інтеграції у Співдружності Незалежних Держав, рішуче протидіятимемо тиску шовіністичних сил, прагненню насадити національну обмеженість, штучно відгородити Україну від братніх республік і їх народів.

Петро СИМОНЕНКО,
керівник фракції «Комуністи України за соціальну справедливість і народовладдя» у Верховній Раді України, перший секретар ЦК Компартії України.

Реформа судової системи: є проблеми

Пишемо нову Конституцію України

Як відомо, нині триває доопрацювання проекту нової Конституції України і проекту нової Концепції судово-правової реформи в Україні. Є спірні питання щодо формування судової системи. Згідно з однією точкою зору конституційний контроль має здійснювати Верховний суд України, тобто найвищий орган системи загальних судів (так звана «американська система»). Є й інша думка, яка передбачає цей контроль з боку спеціального суду, Конституційного (ця модель називається «європейською»). Конституційні суди діють у Австралії, Німеччині, Італії, Франції, Бельгії, Іспанії та в інших країнах Європи.

«Американська» система конституційного контролю обумовлена особливостями існування у США та інших країнах так званого загального, прецедентного права, коли рішення судів є джерелом права, і тому вона цілком закономірна в їх умовах.

Для цілковитої більшості європейських країн, у тому числі й України, характерна система континентального, писаного права, де джерелом права є закони і підзаконні нормативні акти і де судова практика має підпорядкований характер. Тому система загальних судів, яка підкоряється праву, закону як частка правової держави не може здійснювати конституційний контроль, тобто розв'язувати питання про відповідність законів Конституції (Основному Закону). Виходячи з цього, цілком слушним є створення в Україні Конституційного суду.

Викликає деяке непорозуміння суперечка щодо співвідношення верховенства права і верховенства закону. Але якщо принципи верховенства права, в основі яких є невід'ємні і природні права людини, міститимуться в Конституції (Основному Законі), а, як відомо, закони мають відповідати Конституції, жодних суперечностей не буде.

Одним із невід'ємних і природних прав людини є право на життя. Якщо послідовно дотримуватися принципу верховенства права, то чи можливо, щоб держава, яка сама має підкорятися праву, застосовувала смертну кару? Звичайно, ні. Її обов'язок — забезпечити права людини на життя з допомогою законів і державних органів, тобто запобігти злочинам, які позбавляють людину життя.

Другою проблемою є створення єдиної судової системи.

«Американська система» передбачає існування єдиної судової системи у ієрархії Верховного суду — найвищого органу загальних судів, який створює шляхом прецедентів законодавчу базу для судів нижчого рівня.

У європейських країнах після другої світової війни набула поширення багатогалузева система судів. Так, наприклад у Німеччині, є п'ять галузевих судів.

При цьому не йдеться про відмову від принципу єдиного правосуддя, бо галузеві системи однаково підлягають вимогам Конституції і законам.

Можна вважати цілком слушною думку про те, що найвищою ланкою судової системи при цьому є конституційні суди, бо вони переглядають і рішення найвищих ланок галузевих судів.

Третьою проблемою є співвідношення судової влади з виконавчою і законодавчою владами. Основне призначення судової влади — захист прав людини. Тому органи законодавчої й виконавчої влади мають створювати правові й організаційні передумови для належного виконання судами своїх функцій. Законодавчі — шляхом прийняття законів, виконавчі — шляхом кадрового, фінансового й матеріального забезпечення діяльності судів. Це одночасно й елемент системи стримувань і противаг — один із принципів теорії поділу влади. Тому не випадково у країнах Європи і в більшості інших країн світу кадрове, фінансове й матеріальне забезпечення судів здійснює міністерство юстиції, орган справедливості і правосуддя. Аргументи щодо позбавлення суддів незалежності є надумані, але не можна не висловити думку, що це позбавляє залежності суддів нижчого рівня суддів перед суддями судів вищого рівня.

Не маю жодних сумнівів, що нам удасться діалектично поєднати набутки прогресивного реформізму і здорового консерватизму й побудувати незалежну і демократичну судову систему.

Микола ХАНДУРІН,
заступник міністра юстиції України.

Генеральний прокурор починає наводити порядок,

або Перші 100 днів Григорія Ворсінова на новій посаді

Ох, як вирували пристрасті! Як вимагали від нас, від «Голосу України», надрукувати чергову порцію «викривальних» матеріалів. Які, між іншим, нічим один від одного не відрізнялися, хіба що кількістю грубих епітетів. А фактологічна основа була в усіх опусах однакова: ті самі один-два недоведені факти мусувалися на десятках сторінок машинопису. Тепер уже й незручно нагадувати, які шановані люди, й серед них начеб ті, кого можна віднести до виважених політиків, підписували до редакції листи з вимогою друкувати отой «компромат».

Так-так, шановні колеги, йдеться про так звану «охтирську справу», згідно з домислами про яку Голова ВР Олександр Мороз надто вільно повівся з кількома десятками мільярдів бюджетних коштів. Згадали тепер, скільки паперу витратили на публікацію того «компромату» деякі газети?

Можемо зі спокійною самоповагою сказати: ми тоді вистояли навіть під тиском кількох комісій і груп Верховної Ради. І не надрукували те, на чому вони наполягали. А провели власне журналістське розслідування й опублікували його матеріали. З них кожному стало ясно: «компромат» висотано з пальця, гроші пішли на корисну, потрібну в Охтирці будову — лікарню.

Згадалося все це тільки тому, що минулого тижня Генеральний прокурор України Григорій Ворсінов запросив до себе, з нагоди 100 днів свого перебування на цій посаді, керівників провідних засобів масової інформації України і Києва. І на цій зустрічі, зокрема, коротко й вичерпно поінформував і про оту «охтирську справу»:

— Її закрито за відсутністю складу злочину.

Сказав без емоцій, як і належить Генеральному прокуророві.

Але з великою тривогою й емоційно говорив Григорій Трохимович про стан злочинності в державі, про нерозкриті замовлені вбивства, про те, що недавні політичні ігри навколо Генеральної прокуратури вкрай шкідливо позначилися і на роботі її центрального апарату, і на діяльності місцевих органів прокуратури. Новий Генеральний уже встиг об'їхати чимало регіонів України і перед тими, хто здатен працювати, поставив вимоги, а тим, хто не вміє, — вказав на двері.

Чимало проблем стоїть перед новим Генеральним прокурором. Багато незакінчених, невирішених, так званих резонансних справ, зокрема щодо «Бласко», і інші, дісталися йому у спадщину.

Надалі ми постараємося хоча б стисло розповідати про поточну роботу Генпрокуратури і прокурорських органів на місцях. А тепер дозволимо собі ствердити одне: прокуратуру України очолила людина серйозна, яка має намір виконувати свій обов'язок перед законом, а не служити політикам, бо політичні ігри вважає несумісними зі своєю посадою. Дай Боже успіхів!

А для політичних конкурентів з різних таборів урок: трохи більше етики, поваги до опонентів, одне до одного. І до самих себе. Бо незручно дорослим дядечкам мильні бульбашки роздмухувати перед усім народом.

Маємо честь, панове!

В. БРОКОЛЮК.

НАС ЛЯКАЮТЬ ТРЕТЬОЮ СВІТОВОЮ ВІЙНОЮ,

а боятися треба «мирного будівництва комунізму»

***ДВАДЦЯТЬ** років тому моя добра знайома у Кракові, тоді асистентка Ягеллонського університету і член ПОРП (колишня комуністична партія Польщі), пояснювала мені, що польський комуніст з усіх овочів найбільше нагадує редиску, бо зовні червоний, а всередені завжди білий. Тобто сотні тисяч прагматичних, націлених на кар'єру поляків змушені були сповідувати накинуту Москвою комуністичну ідеологію, залишаючись при тому, як правило, і правовірними католиками, і переконаними прихильниками ринкової економіки.*

Зміни, що відбувалися у наших західних сусідів протягом останніх десяти років, цілком підтвердили бездоганність цієї «овочевої» моделі — поляки за першої реальної можливості без жодних вагань попрощалися і з «розвинутим» соціалізмом, і з протекторатом Москви, і прагнуть зараз входження до всіх західноєвропейських структур. Жодним винятком тут не були і не є і колишні польські комуністи, а тепер соціалісти на чолі з їхнім лідером, Президентом Польщі Квасьневським. І в цьому — перша радикальна відмінність польських (і взагалі європейських) комуністів та соціалістів від наших доморослих.

Вказуючи на другу докорінну відмінність польських комуністів, яка так само чудово вписується у наведену модель, слід нагадати, що барви національного прапора як «буржуазної» так і «соціалістичної» Польщі завжди залишалися біла і червона, а гербом — білий орел на червоному тлі. І ці національні барви, свої національні інтереси вони завше ставили над усе і ні за що в світі не дозволили б приєднати Польщу чи то до Росії (хоч вона і входила колись частково до складу Російської імперії) чи то до будь-якої іншої слов'янської чи неслов'янської держави, замінити національну символіку на якусь іншу.

На відміну від комуністів європейських їхні євразійські колеги, і передусім українські, судячи з їхніх слів і дій, головну мету вбачають у позбавленні України незалежності, відтворенні будь-що російської комуністичної імперії. Саме ця ідея проходить червоною ниткою крізь усю статтю одного з членів цієї партії М. Пилипенка «Гірка правда про третю світову війну» («Голос України», 26 грудня 1995 року). Обгрунтовуючи цю злочинну мету, автор наводить «докази», що США вже розв'язали третю світову війну, учасниками якої ми всі є, навіть не підозрюючи про це, що й американці, виявляється, «провадять підготовку до третьої фази цієї війни — окупації слов'янських держав». Не більше і не менше!

Коли людині, перевершивши зусилля військової розвідки і служби безпеки, пощастило розкрити жахливу таємницю — виявити смертельну небезпеку для Батьківщини, вона мала б бити на сполох, закликати співвітчизників до згуртування проти зовнішніх ворогів, до зміцнення власних збройних сил і кордонів. А що пропонує автор? Щоб ненависні йому американці нас, мовляв, не окупували, дамо себе окупувати росіянам. Не вмер Данило, так болячка задавила. Або, російською, «тех же щей, но пожиже влей». Тут доречно було б нагадати, що «жахлива» американська окупація Західної Німеччини та Японії у 1945 році дала змогу цим країнам у найкоротші терміни відбудувати зруйноване народне господарство і вийти на рівень найрозвиненіших країн світу, а внаслідок окупації Української Народної Республіки більшовицькою Росією та згубної для нас громадянської війни 1917—1920 рр. зараз «маємо те, що маємо».

Вишукуючи докази для своїх прогнозів в опублікованому матеріалі, автор так і не знайшов жодного компромату проти американських політиків чи навіть політологів щодо їхнього ставлення до України. Всі посилання стосувалися російської або радянської імперій та їх експансіоністської політики. Але для автора жодного значення це не має. Відповідальність обох російських імперій за безупинне проведення загарбницької політики, створення постійної загрози миру в усьому світі він легко перекладає і на Україну, душею залишаючися «верноподданным» цих імперій. Виходить, це наша з вами, читачу, провина в тому, що Росія вела багаторічні війни, наприклад, зі Швецією чи Туреччиною за розширення своїх володінь, завойовувала горян Кавказу чи кримських татар, що СРСР намагався «приборкати» Фінляндію чи Афганістан, засіваючи українськими кістками чужі землі. Йому, мабуть, дуже хотілося б, щоб ми також поділили вину й за геноцид чеченців, який чинить Російська Федерація.

Називаючи «наївними і нечесними», «бездарними і непорядними» і обох президентів України, і всіх міністрів та депутатів, що їх підтримують, профспілкових лідерів, телебачення, радіо і газети, тобто всіх, хто не поділив його поглядів, автор тут же пропонує читачам методом виключення самим зробити висновок, хто ж є чесним і порядним, талановитим і непідкупним і за кого їм слід голосувати.

Роздаючи високоповажним людям образливі епітети, за які у цивілізованих країнах суд може і за грати засадити, сам автор розраховував, мабуть, на читача наївного і неосвіченого. Бо хто ж із освічених людей може зараз повірити у примару щасливого комуністичного майбуття після того, як усі без винятку комуністичні режими в усьому світі на практиці довели свою неспроможність забезпечити народам своїх країн заможне життя, громадянські права і свободи. Більшість з них через цю неспроможність уже перестали існувати, а ті, що залишилися, або на ладан дихають, або на практиці відмовилися від комуністичних догм в економіці і без зайвого галасу переходять на ринкову економіку.

Повірити після того, як репресивними органами цих режимів знищено десятки мільйонів ні в чому не винних громадян лише за підозрою у нелояльності (кількість жертв комуністичних режимів у багато разів перевищує кількість загиблих у першій світовій війні)? Повірити, коли в затяжних комуністами репресіях, голодоморах, війнах лише в Україні (яка від них постраждала найбільше) було знищено понад два десятки мільйонів її громадян. Упевнений, що не вірять у це і сучасні комуністи, а тримаються на поверхні історії лише за рахунок паразитизму та ностальгії певної частини населення (в абсолютній більшості пенсіонерів та колишніх партійних функціонерів) за дешевою ковбасою або теплими місцями, які довелося втратити.

Не може освічена людина не знати й того, що всі імперії та імперійки, яких історія знала сотні, неминуче зникали, довівши раніше чи пізніше свою нежиттєспроможність. Серед останніх із них був СРСР. І приналежність народів до певної мовної групи (слов'янської, романської, тюркської чи якоїсь іншої) серйозною підставою для створення державних об'єднань бути не може. На наших очах ллються ріки крові під час розпаду югославської імперійки, до якої були об'єднані переважно слов'янські народи, власне кажучи, з однією мовою — сербохорватською, але з різними релігіями, менталітетом, рівнем розвитку.

Розпалася невеличка, компактна слов'янська держава чехів і словаків, з дуже близькими мовами, однією релігією, високим індустріальним і культурним рівнем розвитку. Причому, чехи ніколи масово не винищували словаків, як Москва українців. Але й тут постійно поставала проблема першості, зверхності, бо чехів удвічі більше, ніж словаків, вони мають потужнішу індустрію і розраховують на провідну роль у державі, з чим не можуть змиритися словаки.

А у Латинській Америці багато десятиліть уже існують поряд близько двох десятків католицьких іспаномовних країн і крихітних (Сальвадор) і величезних (Аргентина, Мексика), яким сам Бог, здавалося б, велів об'єднатися під одним прапором. Але тут і мови про це нема, хоч і США під боком.

Отже, відновлення імперій на порозі третього тисячоліття — справа явно безперспективна, але може спричинити війну. Бо мирним шляхом це зробити нікому вже не вдасться, навіть вдаючися до обдурення, бо комуністично-імперські ідеї — це завжди ошуканство незадоволених у даний час людей з метою захопити владу (пам'ятаєте, обіцянки миру — солдатам, землі — селянам, фабрик — робітникам у 1917-му?) Але, кажуть мудрі, обдурювати досить довго можна одного, можна дурити протягом короткого часу багатьох, але неможливо обдурити всіх і назавжди.

Автор цих рядків, колишній член КПРС з майже 30-річним стажем, а нині позапартійний, добре знає і теорію, і практику діяльності комуністичних партій та утворених ними держав, а тому є непохитним прихильником мирного і демократичного розв'язання внутрішніх і зовнішніх проблем. Якщо ж вважати, що перетворення, які відбуваються нині на терені колишнього СРСР, це — «третя світова війна без крові і трупів», то я — за таку «війну». Але борони нас, усемогутній Боже, від «мирного» будівництва комунізму з його етноцидом, річками крові і десятками мільйонів трупів, як це було протягом 1917—1991 років.

Сучасні євразійські більшовики не змінили ані своїх цілей, ані методів. Як протягом сімдесяти років владарювання, так і тепер в усіх внутрішніх негараздах у них завжди винен зовнішній ворог — чи Аргентина, чи Великобританія, чи США. А всі несимпатичні комуністам люди — обов'язково прислужники, агенти цього ворога, «п'ята колона». І якщо це не в'яжеться з елементарною логікою, то тим гірше для логіки. Логіка нам підказує: ті, хто будує незалежну Україну, — патріоти, а ті, хто хоче знищити, запродати соціалістичні державі, — її вороги, «п'ята колона».

Якщо повірити комуністам, що СРСР — це була держава з ідеальним політичним та економічним ладом (який вони збираються відновити), то логіка вимагає пояснення: яким чином така країна могла вмить розвалитися внаслідок дрібних американських диверсій без жодного впійманого диверсанта?

І якщо називати те, що відбувається нині на терені колишнього СРСР, «сатанинським експериментом», то як називати те, що відбувалося в СРСР (особливо у 20-х — 40-х роках)? Невже Божою благодаттю? Та пояснень марно чекати.

Вітчизняним комуністам і соціалістам можна поспівчувати, бо влади вони прагнуть, а вагомих аргументів на користь більшовизму не існує в природі. От і доводиться їх з пальця висмоктувати...

Анатолій ГОРІЛИЙ,
завідувач кафедри економіки та соціології праці Тернопільської академії народного господарства, професор.

(Надруковано в рахунок квоти фракції Руху в «Голосі України»).

Читацький мікрофон

Прислухайтесь, депутати!

Щоб побудувати міцну самостійну Україну, потрібно всім об'єднати свої зусилля й очистити державну структуру від тих, хто не сприймає ідею самостійності. Такі люди своїми діями або бездіяльністю безчестять нашу державу і її громадян. Це вони ігнорують закон «Про мови», про територіальну цілісність України, про громадянство.

А для підтримки вашого авторитету пропоную відмовитися від пункту про депутатську недоторканність. Порядній і чесній людині нічого боятися, а лицедії повинні відповідати перед законом. Інакше вони намагатимуться підігнати закон під свої інтереси або тих, на кого вони працюють.

Андрій СУЛИМ.

Чугуїв
Харківської області.

Пообіцяли і забули

Як рядовий виборець хочу звернутися до крайніх лівих депутатів, які в своїх передвиборчих програмах обіцяли в першу чергу зайнятися соціальним захистом громадян. Ви тому й потрапили до Верховної Ради, що виборці вам повірили. Чому ж тепер мало не щодня виступаєте із зовсім іншими вимогами? То пропонуєте вступати до якихось організацій, які нам матеріально нічого не дадуть, то вимагаєте різного роду референдумів. Незрозуміло, як можна загальнонародним референдумом приймати Конституцію України. Адже на нього можна виносити лише чітко сформульовані питання, які вимагають відповіді «так» чи «ні». А якщо людина в цілому за конституцію, але має до неї ряд зауважень, тоді як бути?

Галина ГОРДАСЕВИЧ.

Львів.

Після виборів виборці зайві?

Народний депутат будь-якого рівня є взірцем і гідний глибокої поваги. Адже він добровільно дав згоду дбати за справи громади, ретельно виконувати накази виборців. Але й депутат повинен пам'ятати свої обіцянки і підтримувати активний зв'язок з виборцями, чого, на жаль, бракує більшій частині народних обранців. Вважаю, що і нам, виборцям, треба надати більше повноважень, щоб тільки ми могли за певних умов таємним голосуванням відкликати того, кому ми довірили свій голос у парламенті.

А. ЛЯСОТА,
виборець.

Плоске
Смілянського району
Черкаської області.

Треба перебудовуватись

До нашого парламенту ввійшли депутати від різних партій. Чи не тому нині склалася така критична ситуація в державі, що ви не захищаєте інтереси своїх виборців, а вболіваєте за інтереси своїх партій? А народ, основна його маса, нічого, крім закликів «ну потерпіть ще трохи, усім тяжко», не чує від своїх обранців і не бачить ніяких їхніх дій. І це — при нібито демократичній системі. Шановні народні депутати, міняйте стиль роботи.

Іван СТАДНИК.

Коломия
Івано-Франківської області.

Поспішні закони не несуться...

Дедалі частіше чуємо: ми і освічені, і талановиті, і багаті, і взагалі — європейська держава. Намагаюся зрозуміти: якщо все це так насправді, то чому ми так погано живемо? Спад у всьому: від курки і яйця до чавуну і сталі. Чи не з вашої вини, шановні депутати, сталося й те, що пенсіями незаслужено зрівняли всіх? І виходить, що керівник великого колективу в минулому, до того ще й депутат місцевих Рад, учасник війни, ветеран праці, одержує таку саму пенсію, як і колишня прибиральниця його кабінету, і менше, ніж шофер, що його возив.

Л. АРЕНКО.

Дніпропетровськ.

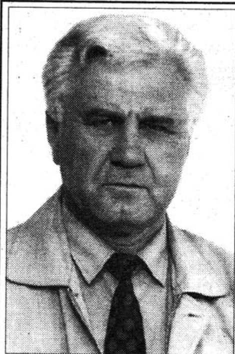

АВТОР цих рядків — математик. Головний конструктор систем керування боєздатністю Тихоокеанського, Балтійського, Північного та Чорноморського флотів (до 1991 р.), один з тих, хто розробляв та здійснював першу концепцію системи національної безпеки незалежної України, автор першої в Україні книжки з проблем національної безпеки: «Національна безпека України — безпека людини», доктор технічних наук Віктор МОРОЗ.

Малюнок Сергія ФЕДЬКА.

ЧИ ВЧАТЬСЯ ПЛАВАТИ В РІЧЦІ З АЛІГАТОРАМИ?

Невідомі сторінки з історії економічних реформ

Люди на президентських виборах-94 міркували так:

1. До 91-го була нещадна заідеологізована й неефективна система державного розподілу суспільних (матеріальних і людських) у натуральній формі через держплан, держпостач, держторгівлю, фіксовані ціни та зарплату.

2. Стару систему треба перебудовувати на соціально орієнтовану ринкову систему (вільне виробництво і вільний розподіл суспільних цінностей під державним соціальним корегуванням).

3. У перші роки державної незалежності замість послідовної та обгрунтованої державної перебудови було водночас здійснено перехід від неефективного державного розподілу суспільних цінностей у натуральній формі до ще більш неефективного державного раціонування у грошовій формі через кредити (мінфін, витратна сваволя підприємств, неконтрольована емісія, корупція).

Колишнє державне планування та стимулювання виробництва було вщент зруйноване (як у 17-му), а нове, ринкове — не запрацювало. Це призвело до суцільного спаду виробництва та споживання, зростання цін, гіперінфляції, кризової холоднечі, розгулу злочинності.

Тому в 94-му люди вирішили, що потрібна нова, більш конструктивна сила. І обрали її...

Але повернімося на три роки назад.

На той час жодних натяків на появу власного, комплексно виваженого державного проекту реформування нашої економіки не було, немає й досі.

ТОМУ заново сформованому урядові Леоніда Кучми через його першого віце-прем'єра та віце-прем'єра з реформ передають кваліфікований ескізний проект проведення економічних реформ, готовий для того, щоб на його базі створити свій конкретний план економічних перетворень. Цей проект був дуже потрібен нам, бо на базі авторського досвіду реформування економіки низки країн він всебічно систематизував принципи будівництва нашої нової економіки, мав обгрунтовані схеми заходів та механізми, пов'язані з нашими, на той час свіженькими постсоціалістичними умовами. До складу авторів цього проекту входив і «батько» чилійського дива Арнольд Харбергер.

У тому проекті, зокрема, доводилося, що першим кроком наших реформ має бути розмежування фінансів держави і державних підприємств.

Такого кроку не потребували реформи, що відбувалися у країнах Східної Європи і Третього Світу, зокрема у Чилі. Там фінанси підприємств і держави були розмежовані ще до реформ. Тому їхні реформи зводилися до послідовного розв'язання трьох головних проблем: ліквідація бюджетного дефіциту, нагромадження приватних інвестицій та приватизації.

Крок розмежування фінансів складний і відповідальний.

Тому для його здійснення у проекті було запропоновано поступовий, добре контрольований державою протиінфляційний механізм, котрий одночасно призупиняв спад виробництва, вирішував проблему взаємних боргів підприємств, був соціально м'який для населення та давав можливості й час на переорієнтацію виробництва, законодавчу, освітню й іншу підготовку до приватизації та життєдіяльності в умовах нових економічних відносин.

В основі цього механізму — гарантована довгострокова державна позика державним підприємствам на заробітну плату. При цьому заздалегідь оголошується, що ця позика фіксовано зменшується за роками, наприклад, перший рік з початку реформ — 100 % фонду заробітної плати підприємства, другий — 60 %, третій — 30 %, четвертий — 0 %.

Цей механізм враховує особливості сільськогосподарського виробництва і військово-промислового комплексу й дає державі можливість з успіхом, без соціальної ворожнечі, здійснювати водночас декілька функцій, спрямованих на поліпшення становища. Для цього він має корисні і практичні властивості.

В тому проекті також доводилося, що крок розмежування фінансів держави і державних підприємств не можна сумістити з етапом приватизації.

У ньому стверджувалося, що приватизацію не можна проводити під час економічного хаосу та прискорення. Її треба здійснювати лише після завершення таких етапів, як згаданий крок розмежування фінансів, введення нової структурно-бюджетної політики, вирішення проблем заборгованостей, реформування кредитно-фінансової системи, створення приватного кредитного ринку, розв'язання проблем фінансової стабілізації та відновлення фінансової довіри населення до держави, оптимізації податкової системи, ліквідації бюджетного дефіциту, проведення грошової реформи.

ЛИШЕ після вдалого здійснення цієї складної схеми (багато складнішої тієї самої чилійської) можна ставити питання про приватизацію. Але для послідовного виконання таких дій потрібно неабиякої державної мудрості, мужності, кваліфікації та самовідданості.

Якби це словосполучення відбивало об'єктивну характеристику лідерів Кабміну-92—93, то надані їм необмежені повноваження дали б змогу своєчасно стартувати з реформами й використати на благо України та її народу ще не зовсім розкрадені й не знищені на той час великі державні та суспільні цінності.

Але їм чи тим, хто мав на них вплив, було вигідно кинути у несформоване ринкове середовище державні підприємства, які були зовсім не підготовлені до діяльності навіть в ідеально створених ринкових умовах.

Кинути для того, щоб у штучно створеній кредитно-фінансовій сваволі мати можливість щось «упіймати».

Ця можливість породила в перші роки незалежності «нових українців», для яких і вирішили «прискорено» провести приватизацію.

Водночас ті, хто ці нові можливості створив чи користується ними, прагнуть самообілитися та ще й привабити до себе народ України «патріотичними» закликами потреби негайної «всенародної» приватизації, яка, начебто, є головною умовою процесу проведення реформ. Вони пояснюють погіршення економічного та соціального стану протидією приватизації з боку лівих чи правих політичних сил. Кажучи прямо — обдурюють народ.

Мовою математики, приватизація є необхідною, але не достатньою умовою успішності реформ. Тобто проведена без ретельного розв'язання попередніх економічних, фінансових, законодавчих, освітніх та інших проблем людям та державі вона нічого не дасть. Але, як вінець успішного вирішення цих проблем, вона була б могутнім поштовхом економічного розвитку.

Чи розуміють це можновладці?

Якщо не розуміють, то стає цілком зрозуміле сучасне й майбутнє горе українського народу.

А коли розуміють, то горе подвійне, бо вони перебувають під зростаючим впливом тих, кому не до вподоби контрольовані, послідовні і впорядковані реформи. Бо народ отямиться. Що ж тоді ухватиш?

ЛІКИ, звісно, гіркі, як каже Прем'єр-міністр. Але курс лікування буває різний. Зменшити інфляцію і стабілізувати економіку можна теж різними шляхами. Нині це здійснюється найтяжчим (з усіх можливих) для народу шляхом: його кинули у воду з алігаторами, щоб він сам навчився у ній плавати.

У цій річці насамперед загинуть (незалежно від віку) прості люди — носії совісті, високої моралі та кваліфікації, бо вони не можуть позбутися своєї гідності. Виживуть лише ті, кому гідність ні до чого.

Отож консиліум для лікування України «гіркими ліками» потрібен.

Постає питання: який має бути цей «консиліум», тобто як можна зупинити в Україні процес прийняття руйнівних державних рішень?

Може, Україну врятує посилення виконавчої влади? Ні, бо усе сказане і не сказане робиться з ім'ям держави та народу на устах. Це твердження основане на тому, що будь-який президент мусить виконувати замовлення тих, хто допоміг йому стати президентом. Винятком з цих правил був лише перший Президент України — Леонід Кравчук, бо він став Президентом на «революційній» хвилі, а не завдяки «замовникам» (замовники тоді ще не встигли «заробити» грошей та зорганізуватися). Тому його й було достроково переобрано (його «замовники» не дали б іншим «замовникам» того зробити).

Отже, посилення владного режиму призведе до посилення людського зубожіння.

Може, Україну врятує Верховна Рада? Ні, бо чимало з народних обранців теж виконують лобістські замовлення тих, хто матеріально чи чимось іншим допоміг їм стати «народними обранцями».

Може, Україну врятує посилення боротьби з корупцією та організованою злочинністю? Ні, бо названі явища (згадайте хоча б урядовий декрет про довірчі товариства) перебувають поза сферою діяльності правоохоронних комісій та органів. Навпаки, ці комісії та органи мають сприяти усім ініціативам згаданої державної «розбудови». Тож, на жаль, навіть Григорій Омельченко з його запалом тут безсилий.

Може, Україну врятують рухи чи партії? Ні. Ті й інші будують свою політику на інтересах лише окремих верств населення. Крім того, в основному їхні сили йдуть на боротьбу між собою за владу, а не за народ.

ВІДПОВІДЬ на це питання одне. Порятувати себе може лише сам народ України. Він врятує себе, якщо розправить плечі, підніме голову і стане твердою, конструктивною та активною опозицією владі, якщо він об'єднається в надпартійну всеукраїнську громадську організацію, метою якої буде дійовий захист законних соціальних, економічних, творчих та культурних інтересів громадян України, незалежно від їх національності, місця проживання, віку, професії, політичних та релігійних поглядів.

Здоровий глузд та політологічні дослідження стверджують, що ніхто інший, а тільки суспільство може взяти на себе відповідальність за формування держави. Лише воно визначає устрій, перелік державних і суспільних функцій, структуру і склад влади, бо воно платить за все це своєю працею та податками.

Лихо тому суспільству, котре дозволяє своїм обранцям безконтрольно панувати над собою, безконтрольно будувати зручну для них, а не для нього, державу. Таке лихо скоїлось і в Україні.

За таких обставин найбільш грізною зброєю є не боротьба за владу окремих політичних сил, а єдність народу, його цілеспрямованість, методичність, твердість і змістовність у:

незалежному всебічному громадському рецензуванні усіх заходів виконавчої влади з питань державного будівництва. Президента обрано всенародно, тому народ має право на оцінку його діяльності;

активному та результативному громадському впливу на конституційне і законодавче відтворення життєво необхідних, сприятливих для розвитку кожної людини, матеріально та юридично гарантованих прав і свобод;

здійсненні громадського контролю за виконанням та дотриманням органами виконавчої та судової влади Конституції та законодавства України;

оперативному наданні громадської матеріальної, юридичної, освітньої та іншої допомоги усім знедоленим та пограбованим нині дією сучасного політичного й економічного курсу.

ТАКА незалежна всенародна надпартійна опозиція потрібна завжди, бо це основа основ існування демократичної держави. Нині вона конче потрібна, бо в теперішньої влади дедалі більше проявляється тяга до «безальтернативного» стилю державного керівництва і будівництва. Того стилю, який панував у нас 75 років і який не терпів опозиції.

Для держави це страшно. Без розрахунків міцності, надійності, небезпечності не будують навіть мости, літаки та інші споруди. Наслідки ми знаємо по Чорнобилю. А тут — держава... До загальної організації увійде не тільки знедолений люд та трударі всіх сфер і рівнів людської діяльності, а й ті, хто уже знайшов свою чесну приватну справу, бо й останніх держава грабує більше, ніж рекет.

Приєднаються до неї громадські об'єднання, рухи та партії, діяльність котрих щиро спрямована на захист кровних інтересів людей Сходу і Заходу, Півночі і Півдня України.

Вдячними її існуванню будуть мудрі, мужні, кваліфіковані та самовіддані державі діячі всіх рівнів, бо їм вкрай потрібна дійова народна допомога у здійсненні сучасних складних процесів вироблення та впровадження рішень щодо створення великої, духовно багатої та могутньої України.

Не приєднаються і будуть діяти проти неї лише ті, хто створює сучасну сваволю або користується нею.

Віктор МОРОЗ,
доктор технічних наук.

На здобуття Державної премії України імені Т. Шевченка

Б. Которович: «Я люблю творчість Б. Янівського»

Якщо афіша Першого українського драматичного театру для дітей та юнацтва, що у Львові, сповіщає про чергову прем'єру, то можна безпомилково наперед твердити, що музику до вистави написав популярний автор Богдан-Юрій Янівський. Лише в цьому театрі композитор написав музику до ста вистав. А ще ж для академічного театру імені М. Заньковецької (Львів), Київського імені І. Франка, Чернівецького імені О. Кобилянської — всіх не перелічити... Пісні Богдана Янівського не втрачають актуальності ось уже протягом тридцяти років. Особливе місце його у творчості займає дитяча тематика.

Ось що говорить про свого колегу народний артист України **Богодар КОТОРОВИЧ:**

«Знаю і люблю творчість Богдана Янівського, напевне, з його найперших творів і до сьогодні. Що найбільше вражає в його творчому обличчі? — Це емоційна відкритість та ясність задуму. Недаремно твори його мають таку популярність».

Алла ТЕРЕЩЕНКО, доктор мистецтвознавства:

«Я досить повно обізнана з композиторською діяльністю Богдана Янівського, від перших, ще студентських музикотворчих проб і до сьогоднішньої зрілої, по-справжньому високопрофесійної творчості».

Богдан Янівський працював з режисерами Сергієм Данченком, Романом Віктюком, Володимиром Опанасенком, Мироном Лукавецьким.

Лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка письменник **Роман ФЕДОРІВ:**

«Творчість Богдана Янівського знає Львів, знає Україна. Ми пишаємося, що маємо такого талановитого і неповторного композитора».

Ніна БІЧУЯ, письменниця:

«Коли я працювала в Першому українському театрі для дітей та юнацтва, то кожну нову прем'єру сприймали як свято зустрічі з талановитою музикою Богдана Янівського. Він по-справжньому віддавав і віддає своє серце дітям, творячи справжні музичні шедеври».

Твори Богдана Янівського справді знає Україна. В Полтавському театрі поставили мюзикл «Лісовий переполох», у Чернівцях — «Лис Микита», в Івано-Франківську й Дрогобичі — «Всі миші люблять сир». Богдан Ярославович написав музику до мультфільмів «Ведмедик і їжачок зорі чистили», «Сонячний коровай», «Свіччине весілля».

Дмитро ГЕРАСИМЧУК,
письменник.

Львів.

Створено Раду правничих об'єднань

Під головуванням Міністра юстиції України, президента Української Правничої Фундації Сергія Головатого відбулося засідання «круглого столу», на якому обговорено питання створення Всеукраїнського правничого товариства.

У роботі засідання взяли участь представники Української нотаріальної палати, Спілки юристів України, Асоціації українських правників, Української асоціації молодих юристів, Міжнародної асоціації судових експертів, Української асоціації міжнародного права та Американської асоціації правників.

Як один з проміжних етапів на шляху заснування Всеукраїнського товариства правників вирішено створити Раду правничих об'єднань України. Її координатором обрано президента «Укрін'юрколегії», члена Української асоціації міжнародного права Данила Курдельчука, голову Спілки юристів України Валерія Євдокимова та голову Міжнародної асоціації судових експертів Віктора Стринжу.

На Раду покладається координація діяльності робочої групи для опрацювання установчих документів Всеукраїнського правничого товариства, випрацювання концепції його створення, узгодження її з правничими організаціями України.

Ідею заснування Товариства також підтримали Світовий Конгрес українських юристів та Спілка юристів - аграрників України.

Матеріально-технічне забезпечення цієї роботи здійснюватиме Українська Правнича Фундація.

Життя Рад: місцеве самоврядування

СУДЯЧИ зі змісту відповідного розділу проекту нової Конституції України, а також проекту нового закону «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве самоврядування», і наше суспільство, і законодавець нарешті належним чином сприймають роль місцевого самоврядування в сучасній демократичній державі. Місцеве самоврядування вже можна вважати суспільним інститутом, визнаним в Україні. В обох названих документах воно визначається як право територіальних громад — мешканців сіл, селищ і міст самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Коли гвинтик відчуває себе громадянином

На жаль, визнанням права громад мешканців на самоврядування все практично і закінчується. Розробляючи подальші після вступних статті законодавчих актів, законодавець за звичкою заглиблюється в регламентацію місцевих представницьких і бюрократичних структур і забуває розробити і закласти в законодавство гарантії та механізми безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування, їх контролю за діяльністю Рад та створених ними органів. І даремно.

Вже давно помічено, що вибори до місцевих Рад не викликають достатньої зацікавленості громадян, тому їх і намагаються проводити одночасно з парламентськими чи президентськими виборами. Мешканці території сьогодні ще не усвідомлюють себе територіальною громадою, власником корпоративної власності — комунального майна, яка створює за рахунок сплачених нею податків місцевий бюджет, призначений для задоволення спільних потреб її членів. Тому вони в більшості випадків байдуже ставляться до кандидатур, які претендують на право розпоряджатися місцевим бюджетом і комунальною власністю, і часто голосують не за того, хто пропонує ефективніші варіанти використання цих ресурсів в інтересах їх самих, а за того, від чийого імені напередодні виборів продавали дешевий цукор біля кожного гастроному.

Місцева Рада для мешканців території і досі залишається такою собі терра інкогніта, в яку більшість громадян не пускають далі приймальні, де чиновник навіть найнижчого рангу зверхньо ставиться до відвідувачів і намагається якнайшвидше позбутися кожного з них. На засідання виконкому без запрошення не потрапиш. Рішення Ради чи розпорядження голови людині не покажуть. Ба! Рідну квартиру, в якій народився й виріс, не питаючи, можуть віддати якійсь комерційній структурі, а тобі, виборцю, запропонують перебратися на виселки.

Ситуація звична ще з радянських часів і для бюрократії зручна, а проте, попри всі сьогоднішні бюджетно- фінансові проблеми, мало хто замислюється, що громадянин, свідомий свого статусу платника податків, виборця, тобто господаря території, вигідніший для суспільства, ніж заляканий гвинтик.

Платник податків як виборець вимогливіше ставитиметься до добору депутатів і службових осіб, яких він обирає для управління місцевим бюджетом і комунальним майном. А це значить, що названі суспільні ресурси менше розкрадатимуть і ефективніше використовуватимуть для потреб територіальних громад, що зменшить необхідність дотацій (ще й загальнодержавного бюджету) на місцеві потреби.

Отже, суспільство напряму зацікавлене у перевихованні звичного з комуністичних часів гвинтика на свідомого платника податків. І роботи тут — непочатий край. Потрібні спеціальні навчальні програми для дитячих садків і шкіл, популярні телевізійні програми для дорослого населення. Необхідні й законодавчі заходи, для здійснення яких сьогодні в Україні маємо найзручніший момент — готується Конституція України, розробляються нові закони про місцеве самоврядування. І, якщо вже ми справді живемо в демократичній державі, слід передбачити найширші можливості для залучення громадян до безпосередньої участі в місцевому самоврядуванні. Якщо раніше говорили: «Профспілки — школа комунізму», то в наш час є всі підстави проголосити: «Місцеве самоврядування — школа демократії». Що ж можна зробити сьогодні?

Щоб підтримувати найтісніший зв'язок між територіальною громадою і її органами місцевого самоврядування, в країнах з розвинутим демократичним устроєм всіляко сприяють участі громадян у вирішенні місцевих справ. Зацікавлені громадяни можуть вільно відвідувати засідання місцевої Ради та її органів. Більше того, їх спеціально запрошують взяти участь в обговоренні, якщо Рада, муніципалітет або постійна комісія розглядає питання щодо території або об'єктів, розташованих у радіусі, скажімо, 500 метрів від їхньої домівки.

Звичайно, автор не вважає, що західний досвід можна повністю пересадити на український грунт. Але окремі напрацювання використати варто.

Довелося бути присутнім на засіданні планової комісії одного з муніципалітетів штату Нью-Джерсі. Розглядалося клопотання будівельної компанії про надання їй дозволу купити на околиці містечка чималу земельну ділянку і побудувати там котеджі на продаж. Крім представників компанії планова комісія запросила на своє засідання всіх членів територіальної громади, що мешкають поблизу місцевості, про яку йшлося. З'явилося десятків три зацікавлених, налаштованих як за проект, так і проти нього. Обговорення вийшло бурхливим. Врахувавши думку громадян, планова комісія поставила компанії такі умови: передбачити в проекті зону відпочинку для мешканців як планованої, так і існуючої забудови, побудувати зливну каналізацію, краще організувати виїзди з вулиці на магістраль, зробити 20% планованих котеджів доступними за ціною для не дуже заможних громадян. У результаті члени громади отримали і моральне задоволення від своєї участі в засіданні. Та громада, як видно, в повній мірі відчуває себе суб'єктом місцевого самоврядування, усвідомлює відповідальність не лише урядовців, а й кожного мешканця за стан справ на території.

Інший приклад. Усі члени тамтешніх громад сплачують до місцевого бюджету податок на нерухоме майно. Розмір податку з кожної сім'ї встановлює муніципальний оцінювач майна. Оскільки сума податку дошкульна для сімейного бюджету, не всі громадяни залишаються задоволеними результатами оцінки. Декому здається, що або до нього поставилися несправедливо, або сусідові зробили поблажку. Однак кожен має можливість прийти до муніципалітету і через встановлений в доступному для всіх місці комп'ютер ознайомитися з результатами оцінки майна як свого, так і будь-якого члена громади. Так само громадянин, навіть без участі службовця, може ознайомитися з будь-яким документом цієї установи або місцевої ради, самостійно викликавши його на екран комп'ютера.

Звичайно, таким чином усе більше громадян залучається до процесу місцевого самоврядування. Вони знають місцевих лідерів, знають їхні позиції і свідомо голосують на виборах за того, хто найбільше відповідає їхнім інтересам. А обравши того чи іншого депутата або лідера, весь час тримають його в полі зору, відчуваючи і власну відповідальність за його дії, результати його роботи і стан справ на території.

Будуючи місцеве самоврядування в Україні, слід законодавчо передбачити якнайширшу гласність роботи Рад, можливості і гарантії безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування.

Перш за все, треба оголосити всі сесійні засідання місцевих Рад відкритими для виборців. Автор уже шостий рік є депутатом місцевої Ради, за цей час брав участь у десятках сесійних засідань і не уявляє собі жодного питання, розгляду якого шкодила б присутність виборців. Так само слід зробити відкритими всі засідання постійних комісій Рад і всі засідання виконкому та його комісій, крім, можливо, тих, на яких розглядаються питання організації його роботи і питання, пов'язані з виконанням делегованими органами державної влади повноважень.

Корисно було б законодавчо запровадити громадські слухання проектів плану соціально-економічного розвитку території та місцевого бюджету на наступний рік, а також найзначніших запланованих до здійснення на території проектів перед їх винесенням на затвердження сесії. Це дозволило б, як у наведеному вище прикладі з закордонного життя, повніше врахувати інтереси територіальної громади.

Важливо також передбачити саме в законі право членів територіальної громади знайомитися з будь-якими документами, прийнятими Радою, її постійними комісіями, виконкомом, його комісіями (крім хіба що тих, в яких є інформація про особисте життя інших громадян), з розпорядженнями голови Ради, з розподілом обов'язків між службовими особами виконкому, з встановленим порядком розгляду тих чи інших питань. Тоді, скажімо, кожен, хто стоїть у черзі на комунальне житло, зможе отримати інформацію про всі випадки надання житла за той чи інший період, а підприємець буде інформованим про умови, на яких надавалися в оренду такі ж чи інші офіси іншим підприємцям. Сьогодні, на жаль, з такими документами не скрізь дають можливість знайомитися навіть депутатам. Треба сказати, що секретність у цих питаннях вигідна лише тим службовцям, які схильні до хабарництва та інших зловживань, оскільки гласність значно звужує їхні можливості збиткуватися з громадян.

Шануючи територіальні громади, як єдиних господарів комунального майна і місцевих бюджетів, треба конституційно заборонити зміну співвідношення повноважень Рад та місцевих виконавчих органів в середині терміну їх повноважень. Глумом над виборцями виглядає ситуація, коли вони, з урахуванням діючого законодавства, обрали мера для того, щоб він виконував бюджет, встановлений Радою, і план соціально-економічного розвитку території, затверджений теж Радою, виходячи з інтересів виборців. А потім висока державна службова особа або орган, що не є власником ні місцевого бюджету, ні комунального майна, видає указ або підписує закон, що перерозподіляє повноваження з управління корпоративною власністю територіальної громади до невпізнанності, надаючи меру право одноосібно затверджувати місцевий бюджет. Звичайно, певний перерозподіл повноважень іноді потрібен, але робити його треба перед місцевими виборами і вводити в дію одночасно з обранням нових мерів і Рад нового скликання. Щоб виборці, члени територіальних громад знали, для здійснення яких повноважень вони обирають ту чи іншу особу, і були певні, що саме такий розподіл повноважень діятиме протягом усього періоду роботи обраних ними органів самоврядування.

І, нарешті, нове законодавство про місцеві Ради, перш за все відповідний розділ нової Конституції України, повинен забезпечити належний статус Ради як колегіального органу, що складається з обраних територіальною громадою її представників, уповноважених створювати виконавчий орган, або хоча б ефективно контролювати його роботу, оцінювати з точки зору інтересів громади проекти місцевих бюджетів і програм розвитку, і, залежно од відповідності цих проектів проблемам громади, схвалювати або відхиляти їх, оцінювати ефективність роботи мера та виконавчого органу. Причому повноваження виконавчого органу і Ради слід ретельно урівноважити. Депутати, як члени місцевого самоврядування, повинні дістати надійні важелі для ефективного відстоювання інтересів громади перед урядовцями виконавчого апарату, об'єктивним корпоративний інтерес якого ніколи повністю не збігається з громадським.

Володимир ПАРХОМЕНКО,
співробітник Інституту демократії імені Пилипа Орлика.

До 125-річчя з дня народження Лесі Українки

Слова живі, немов зернини

Молодша сестра Лесі Українки Оксана Косач-Шимановська дізналася про перемогу «Великого Жовтня» в Росії, коли, можна сказати, на щастя, була за кордоном. Усе життя мріяла вона повернутися в Україну, та дороги на рідну землю, власне, не було. Залишалося тільки страждати.

А в Україні чинилося більшовицьке свавілля над її родичами: уже 1919 року в червоному Гадячі арешт матері Олени Пчілки; в 1929—1930 р. р. — ув'язнення і судовий процес у сфабрикованій «справі СВУ» над чоловіком сестри Ольги Косач — Михайлом Кривинюком; у 1931 році — ще один арешт побратима Лесі Українки Михайла Кривинюка і ув'язнення його в Лук'янівській тюрмі; 1930 року адміністративно вислано з України до Вологодської губернії чоловіка сестри Ізидори Косач — Юрія Борисова. Він повернувся із заслання до Києва в 1933 році, а в 1938 р. його заарештовано вдруге; загинув у сибірських таборах. У 1937—1939 роках — ув'язнення в концентраційних таборах сестри Ізидори Косач-Борисової.

З 1913 року, року смерті старшої сестри Лесі Українки, Оксані Косач так і не судилося побувати на батьківщині. Лише листи (в яких доводилося багато що замовчувати), фотографії та спогади емігрантського оточення залишалися ниточками зв'язку з тією унікальною родиною, з якої вона вийшла. В Україні про неї деінде згадували як про «невідому сестру Лесі Українки».

1990 року повернувся на рідну землю її архів — сотні документів, у яких зосереджено великий світ людського спілкування, що охоплює майже ціле століття; найраніший документ а архіві датовано 1903 роком. Рукописи з цього архіву розповідають про окремі епізоди з життя Лесі Українки, доносячи до нас живі голоси її батьків, сестер, братів, племінників, друзів. Разом з бентежним змістом нових свідчень про могутню творчу індивідуальність вони зберігають і саму ауру людських емоцій, у якій вона формувалася.

До таких дорогоцінних матеріалів належать ті, які тут уперше публікуємо.

В архіві Оксани Косач на двох чудових художніх листівках збереглися досі невідомі автографи Лесі Українки. Одну з них, датовану 25 липня 1903 р., надіслано з Гадяча Марії Горбачевській до Праги (Косачі довгі роки листувалися з родиною професора Івана Горбачевського в Празі).

Поштові листівки, що їх надсилали Косачі (деякі з них друкували в журналі «Рідний край»), — цікава сторінка, що розповідає про родинні інтереси, звичаї, захоплення й уподобання. Звернімо увагу на те, що листівка, відправлена до Праги з Гадяча, — то прекрасна репродукція з народного життя Полтавщини кінця XIX ст.; ікони, рушники, одяг, предмети святкового столу — то справжні зразки самобутнього побуту українців, виробленого віками, а кожне обличчя — народний образ, що розказує тільки своє (хоч в одязі, зачісках, стрічках, прикрасах так багато подібного).

25/VII 903р. Оксана Косач Леся Українка

На листівці після дати стоять підписи сестер Оксани Косач і Лесі Українки (вони нещодавно повернулися з Італії); збоку — автографи сестри Ольги (тут напис: «Гельма Косач») і Михайла Кривинюка, її нареченого.

Другий автограф письменниці (її підпис та адреса, написана її рукою) зберігає різдвяна кольорова листівка, надрукована в Парижі. Її надіслано 24 грудня 1906 р. з Києва до Льєжа в Бельгію сестрі Оксані (там вона навчалася в політехнічному інституті). Серед восьми автографів, залишених на листівці, — підписи Олени Пчілки («Мама»), Людмили Михайлівни Драгоманової («Дядина»), двоюрідного брата Лесі Українки Світозара Драгоманова («Зоринський»), двох сестер («Леся» і «Ліля», тобто Ольга), подруги Лесі Українки з дитячих літ Марії Биковської («М. Беляєва»), чоловіка сестри Ольги Михайла Кривинюка; друга родини Косачів, лікаря Максима Івановича Мережинського. Один підпис на листівці поки що не розшифровано. Дивлюся на Лесині літери, що повернулися на рідну землю,— вони видаються мені зернами, а зернята завжди живі...

Лариса МІРОШНИЧЕНКО,
кандидат філологічних наук, науковий співробітник Інституту літератури імені Т. Шевченка НАН України.
Фоторепродукція Юрія ВЕНГЕРЕША.

Еліта, нація, держава

ПРО ТЕ, як виховати інженерного фахівця найвищого рівня, власний кореспондент «Голосу України» Георгій ВОРОТНЮК веде розмову з ректором Українського державного морського технічного університету професором Георгієм РОМАНОВСЬКИМ.

НЕ СІРА ЮРБА...

Г. Воротнюк: Я щойно перегорнув сторінки книжки-біографії вашого інституту-університету, випущеної у зв'язку з його 75-літтям. Звернув увагу, зокрема, на поданий наприкінці книги доволі довгий — 173 прізвища — список випускників Миколаївського кораблебудівного, які стали директорами, головними інженерами й головними конструкторами та іншими провідними фахівцями найбільших підприємств та організацій суднобудівного напряму в Україні й поза її межами. Скільки відомих широкому загалу людей! Інженерна, без сумніву, еліта! Знаєте, навряд чи якийсь із вузів нашої країни може зрівнятися з вашим у такому тотальному, скажемо так, заселенні своїми випускниками цілої галузі, а отже — і впливові на неї. Отож, виходить, які ваші випускники, так розвиватися в Україні і суднобудуванню? Висока, погодьтеся, відповідальність — одноосібно готувати інженерну еліту для цілої галузі. Кажу саме так — еліту, бо без неї галузь не могла б успішно розвиватися: посередні конструктори, інженери, технологи й судна будують посередні. Але ж вони зі стапелів наших заводів сходять ніяк не гірші, ніж зі стапелів зарубіжних фірм. На тих самих миколаївських заводах замовлення іноземних судноплавних компаній — не на один рік наперед, черга вже в наступне століття. А тут працюють переважно ваші випускники. Отож, як вдавалося, чи вдається тепер, Георгію Федоровичу, вести підготовку фахівців у вашому вузі не просто високого гатунку, а таких, що здатні творчо й перспективно мислити, і, постійно самовдосконалюючись, вдосконалювати, розвивати за найсучаснішими мірками свою справу?

Г. Романовський: Мабуть, ставити отак питання, як і намагатися його розв'язати, — вузові готувати тільки інженерну еліту без посередніх, як ви висловилися, фахівців, — навряд чи доцільно. Смію стверджувати, що в нашій — суднобудівній — справі можуть бути, як ото серед художників, письменників чи акторів, люди з божою іскрою, а можуть бути і просто ремісники (без якої, до речі, на виробництвах теж не обійтися). Інша річ, щоб у обдарованій людині оту іскру вчасно помітити, допомогти роздмухати її. Оце вуз уже може. І це вкрай потрібно — без інженерної еліти, тут я з вами погоджуюся цілком, прогрес у будь-якій виробничій галузі справді неможливий. Наш вуз не тільки єдиний у свого роді в Україні, а й багато десятиліть був, разом з таким самим у Санкт-Петербурзі, монополістом у колишньому Союзі з підготовки кадрів суднобудівників. А отже, завжди перебував на видноті: коли якісь негаразди в цьому плані, то не сховаєшся посеред багатьох тобі подібних. Звідси й особливе почуття відповідальності: за тобою, справді, ціла галузь! Тому, вдивляючись в історію вузу, бачимо: ще наші попередники прагнули дивитися на студентство не як на якусь там сіру юрбу, а помічати серед своїх підопічних особистості, їх сильні й слабкі сторони. Й, відповідно, допомагати розвивати саме перші.

— У який спосіб?

— Знаєте, у військових льотчиків є поняття «ведучий» і «ведений» літаки, коли один пілот каже другому: «Роби, як я!» Оглядаючи історію інституту, знаходимо немало прикладів того, як викладачі «вели» своїх підопічних, допомагаючи реалізувати їхні кращі природні задатки. Своїх наставників мали такі відомі в минулому і сьогодні корабели, як Євген Павлович Єгоров, Григорій Лазарович Просянкін, Анатолій Борисович Ганькевич, Георгій Матвійович Балабаєв, Юрій Іванович Макаров, Всеволод Федорович Заботін, Ігор Миколайович Овдієнко, Дмитро Олексійович Черненко, Ігор Павлович Тихоненко... Та ні, всіх знаменитих випускників МКІ тут, звичайно, не перелічити.

— Свій наставник, треба зрозуміти, був і в нинішнього ректора університету Романовського? Адже ви теж випускник МКІ.

— До знаменитостей я себе не зараховую. А наставник — був: Володимир Давидович Левенберг, доктор наук, професор, завідувач кафедри суднових, парових і газових турбін, автор понад 150 наукових праць і п'яти авторських свідоцтв на винаходи. Десять аспірантів — його учнів — захистили кандидатські дисертації, а в подальшому, ще й докторську. Так-от, Володимир Давидович з тих, хто вмів спрямовує своїх підопічних на власний творчий пошук.

— Добре. Але ж де набратися на кожного студента професорів чи доцентів? Їх, студентів, у вас скільки — близько п'яти тисяч? А викладачів?

— Майже п'ятсот. Серед них половина кандидатів і сорок докторів наук.

— На одного викладача, отже, — десять студентів. Спробуй з'ясувати, хто з них чого вартий, виокремити майбутню еліту, допомогти їй виявити себе, розвинутися.

— Не така вже це й безнадійна справа. Головне не в тому, скільки там студентів припадає на викладача, а в тому, яка загальна навчальна атмосфера, чи створено умови, щоб студенти виявляли себе як особистості.

— У вас, вважаєте, така атмосфера, такі умови створено?

— Що головне для виховання фахівців із сучасним інженерним мисленням? Вважаю, дві умови: наявність висококваліфікованих педагогічних кадрів та сучасної науково-технічної бази. Першого ми вже торкнулися. Варто хіба що додати: маємо власні аспірантуру, спеціалізовані ради, де захищають кандидатські й докторські дисертації, що дає можливість мати досить великий загін викладачів високої кваліфікації. Власне, це й стало одним з головних чинників, завдяки якому інститут рік тому набув нового, університетського статусу. Однак зупинімося на конкретних прикладах. Як, скажімо, готує технологів суднобудування професор Олександр Саулович Рашковський? Високоінтелектуальні, глибокі й цікаві лекції — це само собою. Один-два рази на тиждень він влаштовує заняття безпосередньо на виробництві — на суднобудівному заводі імені 61-го комунара, в спеціальному навчальному центрі, де в ролі викладачів нерідко виступають провідні фахівці підприємства. А ще — періодична довготривала практика на Херсонському суднобудівному заводі. У такий спосіб навчає інженерів-технологів машинобудування професор Станіслав Миколайович Соловйов. Тільки в нього своєрідна філія кафедри діє на Південнотурбінному заводі «Зоря». Поєднання теоретичного навчання з практичним уже позитивно позначається на студентах, дає їм змогу виявляти свої здібності не тільки в словесних баталіях, хай і по ділу, а й у практичних діях, на виробництві. У цих професорів, у багатьох інших викладачів є підопічні, талант яких помічено саме за таких обставин — з ними працюють індивідуально й цілеспрямовано: їх залучають до науково-практичної роботи, студенти нерідко є співавторами, разом зі своїми наставниками, наукових праць, винаходів. Щорічні конкурси дипломних проектів з присудженням перших трьох місць у кожній зі спеціальностей також сприяють розвиткові творчих здібностей студентів. Адже перемогти можуть тільки ті роботи, що відзначаються оригінальністю, новизною, мають практичне значення.

Всіляко заохочуємо технічну творчість юнаків та дівчат. Скільки їх виявило свій талант, скажімо, під час спорудження яхти «Ікар», яка потім здійснила кругосвітнє плавання, на будівництві науково-дослідного судна «Дельта» та його подальших експедиціях. Діє в нас і власне експериментальне виробництво, де, між іншим, нерідко серійно випускаємо нами ж винайдені новинки, працюють різноманітні лабораторії — отож виявити творчі здібності є де і викладачам, і студентам. Щоправда, останні три роки через брак коштів матеріально-технічна база майже не оновлюється, хіба що тільки завдяки допомозі підприємств-шефів. Отож, виникла реальна загроза того, що можемо відстати від науково-технічного прогресу.

— Причина відома: у держави немає грошей тепер і на нагальніші потреби, на ту саму зарплату викладачам загальноосвітніх шкіл та вузів. Отож залишається, очевидно, самим дбати про оновлення тієї бази...

— Дбаємо. Та тільки звідки брати кошти? Свого часу інститут славився виконанням госпдоговірних замовлень. Тепер потенціал у нас не гірший, та надто мало підприємств, які можуть дозволити собі модернізацію виробництва, а отже, й робити нам замовлення. Деякі кошти одержуємо за рахунок плати за навчання, однак і тут можливості невеликі: у населення грошей обмаль, отож на платне навчання не приймаємо й половини тієї кількості, що нам дозволено.

Ні, тут потрібні інші підходи. Через те, що вища школа виконує важливе соціальне замовлення держави — формує її інтелектуальний потенціал, забезпечує висококваліфікованими фахівцями всі галузі народного господарства, то й ставлення до неї має бути державне. Маю на увазі передусім дві речі. Перше — розробка нормативної бази, яка чітко визначала б права й обов'язки, з одного боку, керівників і випускників вузів та, з другого, замовників на спеціалістів. Друге — визначення джерел і механізмів фінансування вузів: коли це державне замовлення на фахівців, то, логічно, фінансування має йти з державного бюджету, галузеве — коштом підприємств галузі, регіональне — з місцевого бюджету, з коштів місцевих відомств та організацій. Все це ніби й передбачено недавнім Указом Президента "Про основні напрями реформування вищої школи в Україні", проте він, на жаль, поки що не діє. Потрібні, очевидно, зміни в чинному законодавстві, які гарантували б надходження коштів до бюджетів усіх рівнів на освітянські цілі. Сюди можна було б спрямувати й частку коштів Державного фонду сприяння зайнятості населення.

— А що — є проблеми із працевлаштуванням ваших випускників?

— Скоріше — навпаки: попит підприємств галузі на спеціалістів останнім часом не задовольняємо. І не тому, що мало їх випускаємо, ні, ми вивчаємо потреби, знаємо, яка ротація кадрів на суднобудівних заводах та суміжних з ними виробництвах, у проектно-конструкторських організаціях — і ведемо набір та випуск фахівців десь у цих межах. Біда в іншому: законодавством про освіту не передбачено обов'язковий розподіл випускників по підприємствах.

— Що ж, свобода вибору роботи — то, погодьтеся, важливий чинник демократизації країни, суспільства.

— Так. Але ж, з другого боку, й підніжка не тільки окремим вкрай важливим для держави галузям, а й самій державі. Бо вона, витрачаючи чималі кошти на підготовку фахівця, там, де хотіла б його бачити, того випускника не має. Вже кілька років ті самі суднобудівні заводи відчувають гострий дефіцит кадрів, бо більша частка наших випускників (десь 500—600 з 800 щорічних), потрапляє не в їхні цехи, а до різних комерційних структур. Так, там тепер більше платять, але чому ж структури посилюють свій потенціал кадрами, підготовленими на державний, а не на власний кошт? І найчастіше одержують саме таких молодих фахівців, на яких покладаємо надію як на майбутню інженерну еліту суднобудівної галузі. Верховна Рада, розглядаючи зміни й доповнення до закону про освіту, мала б, безперечно, врахувати таке вочевидь ненормальне становище. Щоб не вийшло так, що всі старання з підготовки мислячих, ініціативних, перспективних фахівців суднобудівної галузі (як до речі, й інших) підуть, мов вода у пісок. Без постійного поповнення виробництв, які сьогодні справді працюють на світовому рівні, кадрами — і елітними, і рядовими — вони можуть просто зачахнути.

— Будемо сподіватися, що цього не станеться.

Миколаїв.

Спорт

«Колос» — символ сили і життя

45 років виповнилося «Колосу» — сільському спортивному товариству. Ювілярові є що згадати. Саме з полтавського «Колгоспника» почався зоряний шлях у великий спорт колишніх вихованців: Т.Пангелової (Дунайської) з Полтавського кооперативного технікуму та Б.Онищенка з Покрово-Багачанської середньої школи на Хорольщині. Вони відзначилися на XX Олімпійських іграх у Мюнхені. Тамара була сьомою з бігу на дистанції 1500 метрів, а Борис здобув золоту медаль чемпіона Олімпіади з сучасного п'ятиборства.

Популярними стали обласні спартакіади серед сільських спортсменів. Зокрема, у селі Кошманівка Машівського району створено першу у Україні ДЮСШ і спортивний комплекс, у селі Вишняки Хорольського району організовано команду з мотоболу, яка успішно виступає на першість України.

В осередках сільського товариства сформувалися провідні атлети. У змаганнях республіканського та вищого рівня гартувалися майстри спорту: легкоатлети подружжя Валентина і Віктор Грабарі, кіннотники Олег Оганесов, Анатолій Ткачук із Чутового, гірськолижник Антон Фалтинський з Полтави, Іван Горпинко та інші. До речі, останній плідно працював тренером, підготував чимало перспективних футболістів, котрі поповнювали склад команди майстрів «Колгоспник». А коли вона стала володарем Кубка України, Івану Горпинку було присвоєно почесне звання заслуженого тренера.

Поліпшенню спортивної роботи у глибинці сприяло будівництво сучасних спортивних споруд. Наприклад, у КСП імені Леніна Чутівського району споруджено чудовий спортивний комплекс із кінним манежем, спортивним залом і плавальним басейном. У Гребінці побудовано кращий в Україні спортивний комплекс з легкоатлетичним манежем. Зводити спортивні комплекси почали у Диканці і в Пирятині. А минулого літа поблизу Полтави на березі Ворскли відкрили першу чергу обласного фізкультурно-оздоровчого табору. Він буде основною базою для відпочинку і оздоровлення сільських спортсменів.

Загалом за 45 років товариство набуло чималий досвід з впровадження фізичної культури і спорту серед сільського населення. Нині «Колос» об'єднує 785 колективів фізкультури у дев'яти галузевих організаціях. Понад 53 тисячі сільських трудівників подружилися з фізкультурою і спортом, а в шістнадцяти ДЮСШ — більше 2200 селянських дітей. До послуг колосовців — 27 стадіонів, 64 спортивні зали, понад 1200 спортивних майданчиків. Незважаючи на загальну скруту, тут працюють 280 штатних працівників, у їх числі 86 інструкторів фізкультури і 45 тренерів.

Розвитку спорту на селі відчутно сприяють керівники радгоспів імені Кірова Гадяцького району, «Стасівський» і Полтавської птахофабрики Диканського району, «Полтаварибгоспу» Глобинського, «Партизан» Семенівського районів тощо.

Останнім часом у товаристві традиційним стали сільські спортивні ігри, спартакіада на призи "Сорочинського ярмарку", ветеранів сільського спорту і керівників агропромислового комплексу.

Є втішні результати. За підсумками роботи у 1994 році обласна рада товариства «Колос» посіла друге місце в Центральній раді з підготовки спортивного резерву.

Чемпіонами 1-ї спартакіади України стали веслувальник Володимир Сазонов, дзюдоїст В'ячеслав Пилипенко. В цілому ж до складу збірних команд України зараховано семеро кращих сільських спортсменів Полтавщини, а кандидатами до складу Олімпійської команди України — В'ячеслава Пилипенка та Олександра Литвиненка, Володимира Сазонова, відповідно — дзюдоїста і веслувальників.

Названо лише найяскравіші рядки із життєпису ювілярів. Незважаючи на економічну скруту, творення цікавого літопису триває. І віриться: ще буде вписано нові імена багатоообіцяючих спортсменів, їхніх наставників. Адже «Колос» — це символ сили і життя.

Володимир СЕМЕНО.

Полтава.

● *Баскетбол*

Успіх збірної

Перший приз — 50 тисяч доларів — здобула на представницькому міжнародному турнірі в ОАЕ національна збірна України. У вирішальному матчі наші баскетболісти перемогли команду російської суперліги «Автодорожник» (Самара) — 90:83.

Коментар

ГРУЗЬКА КОЛІЯ

***У** ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ країнах, де за зміну форм власності взялися значно раніше, ніж в Україні, аналізують уроки приватизації. Майже скрізь підкреслюють, що приватизаційні процеси сприяли передусім бурхливому збагаченню керівної номенклатури та бізнесових кіл, які формували, власне, ринок цінних паперів. Десять проти одного, що такі самі висновки зробить по завершенні приватизації і Україна.*

Навряд чи хтось заперечить, що приватної власності у класичному її розумінні у нас ще немає. З огляду на силу-силенну приватизаційних паперів у обігу та суперечливість чинного законодавства важко повірити, що її забезпечить ваучерна приватизація. На це вказує і в цьому переконує стрімке знецінення приватизаційних сертифікатів внаслідок інфляції, введення інших цінних паперів, скорочення об'єктів державної власності, які підлягають приватизації, тощо. Тож, як і на Заході, вирішальне значення у справі роздержавлення власності матиме, і вже має, корпоратизація виробництва, інакше кажучи — подрібнення капіталу шляхом акціонування.

Для тих, хто розуміється на тому, що «власність» стоїть в одному синонімічному ряду зі словами «господар», «хазяїн» і «влада», за відсутності ринків землі та нерухомості нинішній момент — це шанс заробити як фізичний, так і політичний капітал. До речі, неабиякою мірою через це процес блокують як в уряді, так і в парламенті.

З другого боку, прискорити процес приватизації не дають змоги пролетарська ментальність і тяжіння до колективно-адміністративних форм господарювання. Проте скільки колгосп не називай акціонерним товариством, він залишиться колгоспом, який тільки свого голову визнає реформатором. Скільки колгоспника не називай акціонером, він залишиться кріпаком цього реформатора. Тим часом на голову колгоспу, як свідчать останні зміни у приватизаційному законодавстві, і робиться розрахунок. Уже сьогодні йому пропонують очолити приватизаційні процеси на селі, стати учасником ринку цінних паперів. А що він? Як і вчора, трусить, мов грушу, державний бюджет, вимагаючи повернення боргів, списання безнадійних кредитів. Як і вчора, він запізнюється з підготовкою техніки до посівної, скаржиться на відсутність мінеральних добрив, на гультяїв, банкірів, урядовців, зрештою — на реформи. Але, як і вчора, собі на розумі; з вірою у приватизацію.

Сергій ВЛАД.

Для декого рамки закону вузькі!

***В** АВТОНОМНІЙ Республіці Крим приватизацію розпочато значно пізніше, аніж в інших регіонах України. Річ у тім, що накладений попереднім складом кримського парламенту мораторій на приватизацію діяв, по суті, три роки і його було знято лише 20 липня 1995 року.*

Проте, як заявив голова Контрольної комісії ВР Криму з питань приватизації Володимир Заскока, певний процес тривав і під час мораторію. На щастя, серйозних порушень не виявлено ні в Ялті, де було частково проведено малу приватизацію, ні в інших містах півострова. Все здебільшого відбувалося в рамках законодавства України.

А після зняття мораторію В. Заскоці вдалося досягти багато чого. Він добився поновлення в списках об'єктів приватизації ряду підприємств, виключених звідти кримськими міністрами та відомствами, що не захотіли розлучатися зі своєю власністю. Комісія перевіряє й самі підприємства, перетворені в процесі підготовки до роздержавлення на акціонерні товариства. І майже в кожному з них уже виявлено порушення.

Найсерйознішими В. Заскока вважає порушення, виявлені на керченському підприємстві «Крим-Авто». Під час перетворення його на акціонерне товариство не було відповідно проіндексовано вартість основних фондів. У результаті втратила держава: її частку власності було занижено на 65 відсотків, і замість 96 відсотків становила лише 31. Фонд майна Криму зобов'язано терміново виправити становище.

Великі порушення виявлено у Фонді комунальної власності Євпаторії. З його легкої руки передавалася в оренду різним особам державна власність — престижні, прибуткові магазини та фірми. Персофінікація колективної власності провадилася не на основі Положення про приватизацію, де встановлено критерії її поділу, а просто шляхом вказування частки. Це давало змогу керівництву підприємств захоплювати левову частку колективної власності.

Фонд майна не перевіряє фактичного членства покупців у організації орендарів. У цьому зв'язку трапляються факти прямої фальсифікації документів. Узяти, приміром, євпаторійське орендне підприємство «Прохолода». У створеному тут товаристві покупців частки було розподілено так: 40% — Н. Кравченку, по 30% — Є. Тулюк та І. Пяткову. А насправді, ні Пятков — рідний брат керівника структурного підрозділу Н. Кравченка, ні Тулюк — дружина оперуповноваженого по боротьбі з економічною злочинністю Євпаторійського відділу ГУ МВС України в Криму та дочка керівника Фонду комунальної власності Євпаторії, у даний час на підприємстві не працювали і членами організації орендарів не були. Це питання розглядали на засіданні Контрольної комісії у присутності євпаторійського керівництва. Зараз цим займаються контрольно-ревізійне управління, податкова інспекція, прокуратура.

Олександр ПІЛАТ.

Автономна Республіка Крим.

Приватизація завершується. Але це — тільки початок

З-під державної опіки вийшло понад дві третини підприємств торгівлі, побуту, громадського харчування і комунальних послуг. Але до казни надійшло лише 100 мільярдів карбованців. Чому так мало?

З початком реформ у місті дали «зелене світло» всім трудовим колективам, які захотіли взяти свої підприємства в оренду з правом викупу. Як наслідок, понад 80 відсотків об'єктів відійшли новим господарям частково за приватизаційні сертифікати, частково за незначні кошти.

Господар території — міськрада, і лише вона повноважна визначати доцільність приватизації. Депутатське зібрання, скажімо, висловилося проти викупу готелю «Україна» його колективом, а також недобудованого універмагу: його згодні продати будь-кому, але встановили таку ціну, від якої найкрутіші бізнесмени схопилися за голову.

Однак міськрада припустилася не просто помилки, а свідомого порушення чинного законодавства, що переросло в конфлікт з представництвом Фонду держмайна у Сумах.

— Торік депутатська сесія наклала вето на приватизацію всіх об'єктів так званого історичного осередку міста, — розповідає начальник представництва Володимир Панченко. — А відповідний указ Президента України не дозволяє приватизовувати тільки історичні пам'ятки.

Немає сумнівів, що мала приватизація у Сумах завершиться, як і планувалося, до кінця першого півріччя. Формально. А по суті, це лише початок утвердження нових засад господарювання і ринкових відносин.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Сумська область.

Колективний егоїзм чи державницька позиція?

***А**КЦІОНЕРНЕ товариство відкритого типу «Геліос» добре знане в Україні як виробник нових видів майонезу та кетчуну, що за смаковими якостями аналогів у нас не мають. Крім цього, тут випускають маргарин кількох видів, іншу жирову продукцію, соняшникову олію.*

Очолює товариство Федір Вовканич — справжній генератор перспективних ідей та проектів.

Саме завдяки його пропозиції під час приватизації колишнього маргаринового заводу частину акцій (8 відсотків) було передано в центр сертифікатних аукціонів (ЦСА). Хоча могли, як інші, самі викупити все майно.

— Але якщо всі робитимуть так і створюватимуть винятково акціонерні товариства закритого типу, — розмірковує голова правління, — куди ж вкладатиме свій «ваучер» пересічний громадянин — учитель, лікар, журналіст, пенсіонер? На жаль, держава задекларувала право кожного громадянина на частку держмайна, але на практиці не створила для цього належних умов.

Сьогодні «Геліос» має 369 «чужих» акціонерів, які викупили акції за свої майнові сертифікати. Разом з працівниками АТ їм лише в минулому календарному році виплачено 16,8 мільярда карбованців дивідендів.

Державницький підхід завдає правлінню товариства чимало додаткових клопотів. Скажімо, згідно з чинним законодавством реалізація тих 8 відсотків акцій мала завершитися протягом 6 місяців. А триває вона понад 2,5 року, і фінішу поки що не видно. Мало того, ЦСА, керуючись положенням Фонду держмайна, подробив акції «Геліоса» номінальною вартістю 350 тисяч карбованців на 25-тисячні. Але продавали їх по 210 тисяч карбованців за штуку. Отож, ошукані у такий спосіб люди за свій «мільйонний» сертифікат могли придбати аж по... 5 акцій загальною вартістю 125 тисяч карбованців. А це — ціна 5 коробок сірників.

На сьогодні в ЦСА залишилося ще 4 633 «дроблених» акцій «Геліоса», і невідомо, скільки ще часу центр їх реалізовуватиме.

... АТ здійснює так звану вторинну переробку сільськогосподарської продукції. Але, на думку Ф. Вовканича, наші горе-приватизаційники «наламали дров» і з первинними переробниками. Зокрема, довго дискутували, чи передавати виробникам, себто селянам, 51 відсоток акцій. Тим часом процес пішов, і тепер бідний селянин залишився з носом. Хіба що знову повертатися до більшовицьких методів експропріацї і силоміць відбирати у приватизованих підприємств частку цінних паперів.

Щоб хоча б частково усунути цю прогалину, забезпечити ефективнішу віддачу переробної галузі, Федір Вовканич виношує ще одну перспективну ідею — створити в її рамках фінансово-промислові групи. До речі, в сусідніх Словаччині та Чехії такі «об'єднання» успішно працюють ще з 1977 року.

Микола ГОРВАТ.

Закарпатська область.

Від першої особи

Акціонер — все одно, що кріпак?

***Д**ВА РОКИ тому я придбала 10 акцій концерну «Разноекспорт». Разом із цими паперами вручили мені й рекламний додаток, у якому розписано і про концерни, і про різні принади для акціонерів.*

Зокрема, зазначалося, що залучені кошти вкладаються у фінансування нових інвестиційних проектів, у будівництво. Нічого конкретного. Головне — гарантовані дивіденди на рівні 1993 року (1.300 % річних).

На тлі масового банкрутства інвестиційних компаній акціонерам «Разноекспорту» ще й пощастило. Принаймні, дивіденди я отримала, але... По-перше, утричі менші, ніж було обіцяно, по-друге, не на початку 1995 року, а тільки в жовтні. Інфляція, по суті, «проковтнула» весь прибуток. Нехай з дивідендами не пощастило, але чому ж їх сплачували нечесно?! Ні у представництві «Разноекспорту» в Сумах, ні в Києві мені не пояснили. А я ж не вимагала чогось надзвичайного, просто скористалася правом акціонера на отримання інформації про діяльність товариства.

Одне слово, правила цієї гри мені не сподобалися, і я вирішила позбутися акцій. Та, як з'ясувалося, мої наміри розходяться з планами емітента. Порадили мені продати папери у приватному порядку комусь із своїх знайомих. Виходить, що я приречена бути кріпаком-акціонером «Разноекспорту» довічно?

Лариса ГОНЧАРЕНКО.

Ромни.
Сумська область.

Аукціон

Молоток стукав бадьоро...

***У**СПІШНИМ видався перший у новому році приватизаційний аукціон у Рівному: всі чотири, виставлені на продаж об'єкти, знайшли нового господаря.*

І хоч продавалися не якісь там «ласі шматочки» в центрі міста, а два склоприймальні пункти, приміщення колишніх майстерень і лише один гастроном, торги були досить жваві (у конкурсі на кожен об'єкт брало участь по 5 — 7 чоловік), виручено понад 20 мільярдів карбованців.

Комітет з приватизації запровадив новинку: як тільки на аукціоні продано той чи інший об'єкт, тут же, у залі, приватний нотаріус засвідчує договір купівлі- продажу.

КУРСИ ВАЛЮТ	КУПІВЛЯ			ПРОДАЖ		
	USD	DM	RUR	USD	DM	RUR
Донецьк	192	127	39	195	133	41
Кіровоград	192	127	39	197	134	41
Сімферополь	190—192	130—133	39—40	193—195	134—138	40—41
Запоріжжя	189—194	128—130	39—40	192,5—195	133—135	41—41,5

УКРАИНСКИЙ ПРОМЫШЛЕННО ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КОНЦЕРН

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОМИСЛОВО ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КОНЦЕРН

ПАЗ-3205
Микроавтобусы
РАФ

Автомобили УАЗ
всех модификаций

ИЖ-2715
грузовые и
грузопассажирские

ГАЗ-3302 «Газель»
промтоварные
изотермические
грузопассажирские
ГАЗ-3307

ГАЗ-31029
ГАЗ-31029-051
ГАЗ-31029-055
ГАЗ-31022
ГАЗ-310240
ГАЗ-310212

ВАЗ-21043
ВАЗ-21053
ВАЗ-21074
ВАЗ-2108
ВАЗ-2109
ВАЗ-21093
ВАЗ-21099

Москвич 2141-S
Москвич-2335 пикап

прицепы к легковым автомобилям

Тел. в Киеве:
(044) 462-58-78 (многоканальный), 462-54-73, 462-51-93, 561-44-00.
Киев, Подол, ул.Электриков, 29-а

По желанию покупателя - дополнительная комплектация автомобиля !
Оптовым покупателям предоставляются существенные скидки.

Телефоны региональных представителей в Украине:

Белая Церковь	(263) 6-02-83	Луганск	(0642) 55-70-21
Винница	(0432) 32-49-60	Луцк	(03322) 5-14-08
Горловка	(06242) 4-63-97	Севастополь	(0692) 23-60-66
Днепропетровск	(0562) 27-06-61,27-99-85	Харьков	(0572) 72-20-47
Дрогобыч	(03244) 3-11-59,2-11-48	Хмельницкий	(03822) 3-61-02
Сумы	(0542) 22-11-71	Черкассы	(0472) 43-20-54
Ивано-Франковск	(03422) 2-53-01	Черновцы	(03722) 4-57-07

Науково-виробниче підприємство
«Агродніпро»
реалізує:
насіння кукурудзи
гібридів першого покоління, ціни нижче державних, можливий бартер.

323135, м. Дніпропетровськ, вул. Теплична, 5 (РАПО). тел./факс (0562) 27-70-16.

Предприятие «МеКТОН»

изготавливает и реализует

- комплектные автозаправочные блок-пункты 8, 10, 15 м куб;
- бочки металлические 200 литров.

Телефон в Чернигове: (04622) 2-50-84, факс 2-21-68.

Организация реализует со склада в г. Днепропетровске

ШИНЫ и АККУМУЛЯТОРЫ

для грузовых и легковых автомобилей, сельхозтехники, погрузчиков и мотоциклов.
Самовывоз и вагонные поставки.

Тел.: (0562) 44-00-44, 44-54-48; факс 44-24-06.

Предприятие «Днепрторгкомцентр» реализует со склада в Днепропетровске

АВТОШИНЫ

для грузового, легкового и с/х транспорта.
Тел.: (0562) 78-69-07, 78-69-06, Тел./факс (0562) 78-46-93.

Запорожский авторемонтный завод

производим, приобретаем, реализуем автозапчасти.
Формируем дилерскую сеть.
Ремонт двигателей, агрегатов автомобилей и мотоциклов, рихтовочно-покрасочные работы, восстановление коленчатых валов.

Тел: (0612) 33-31-16, 33-70-61.

До уваги акціонерів!
ВАТ «Таращаавтотранс»

Повідомляє фізичним та юридичним особам, котрі придбали акції товариства, що збори акціонерів відбудуться 12 березня 1996 р. о 13-й годині за адресою: Київська область, м. Тараща, вул. Ватутіна, 3.

На порядок денний винесені питання:

1. Затвердження статуту і положень АТ у новій редакції;
2. Вибори органів управління товариством.

Всім фізичним і юридичним особам необхідно прибути на збори або призначити своїх представників, делегуючи їм свої права, і видати доручення.

Реализуем рыбу, рыбопродукты, рис и другие продукты питания.

Тел.: (044) 212-85-68, 229-31-41, 416-52-65.

Карбид, гвозди
со склада в Киеве.
т. (044) 552-20-06,
ф. (044) 552-60-80,
в Чернигове т. (0462) 23-12-47,
в Лисянке Черкасской обл.
т. (04749) 226-80, 226-53.
Возможен бартер на сельхозпродукты.

СОВЕТ ДОКТОРА БЕРЕША: БЕРЕГИ ЗДОРОВЬЕ СМОЛОДУ

Статистика неумолима: в Украине с каждым годом становится все меньше и меньше людей, считающих себя полностью здоровыми. Причин этому много. Казалось бы, все они отражаются, прежде всего, на зрелых людях, не имеющих времени «на себя», переживающих ежедневные стрессовые ситуации. Однако врачи и социологи утверждают: в Украине за последние несколько лет заметно ухудшилось, прежде всего, здоровье детей и подростков. Ежегодно на свет появляются десятки тысяч малышей с врожденными недугами, переполнены детские поликлиники, неуклонно растет количество пропусков по болезни в учебных заведениях самого разного уровня — от школ до институтов, небывалый процент юношей призывного возраста получают освобождение от службы в армии по состоянию здоровья. Ситуация более чем серьезная.

Однако, как известно, из каждой, даже самой безвыходной, ситуации всегда есть выход. Вполне очевидно, что куда труднее лечить уже «оформившуюся» болезнь, чем своевременно принимать элемантарные профилактические меры.

Сегодня фармацевтика располагает немалым «арсеналом» доступных каждому средств, позволяющих проводить профилактические процедуры в домашних условиях.

Более десяти лет назад в фармацевтическую практику вошел, практически сразу став широко известным и популярным, препарат под названием «КАПЛИ БЕРЕШ ПЛЮС». Это эффективное лечебно-профилактическое средство позволяет предупреждать заболевания, возникающие на фоне иммуннодефицита, в том числе такие распространенные недуги, как простудные, вирусные заболевания, заболевания опорно-двигательной системы, головные боли, аллергии. Формула «КАПЕЛЬ БЕРЕШ ПЛЮС», содержащая уникальное сочетание важнейших микроэлементов, делает препарат особенно эффективным для детей и подростков. Исследования врачей подтвердили, что применение капель благотворно влияет на состояние здоровья детей, на их иммунную систему, на сопротивляемость их организма в условиях детских коллективов, где существует повышенная опасность инфекций, особенно в зимние месяцы.

Специалисты утверждают, что у детей, получающих «КАПЛИ БЕРЕШ ПЛЮС», респираторные вирусные заболевания вылечивались быстрее и протекали в более легкой форме, реже возникала необходимость применения нежелательных для растущего организма антибиотиков.

В детском госпитале, где проходят лечение дети, пострадавшие в результате Чернобыльской катастрофы, активно принимают «КАПЛИ БЕРЕШ ПЛЮС», неизменно отмечая их положительный эффект. Немаловажным достоинством «КАПЕЛЬ БЕРЕШ ПЛЮС» несомненно является и то, что их применение не ведет ни к каким вредным побочным явлениям.

Перефразируя известную народную пословицу, хочется сказать: «Береги платье снову, а здоровье — с молоду».

Приобрести «КАПЛИ БЕРЕШ ПЛЮС» можно в любой аптеке или же заказать по адресу: 252021, Киев-21, Кловский спуск, 13-А, «Береш-Вита», тел. 8 (044) 291-48-50.

Также капли можно приобрести в собственных аптеках предприятия «Береш-Вита», находящихся по адресам: Крещатик, 2, «Украинский дом», тел 229-01-96, 229-24-34, 228-41-22, 229-09-97; Кловский спуск, 13-А, тел.291-48-50; б. Л. Украинки, 24/26, магазин «Каштан».

Для оптовых покупателей: тел. 8 (044) 291-49-48; 291-49-64, факс: 293-06-29.

Изменения и дополнения в информации о выпуске инвестиционных сертификатов серии «В» Донецкого, Мелитопольского, Львовского, Житомирского, Луганского, Севастопольского, Черкасского закрытых взаимных фондов акционерного общества отрытого типа инвестиционной компании «АТОН НАЦИОНАЛЬ ИНВЕСТ»

Новая редакция.

Информация о выпуске инвестиционных сертификатов серии «В» на предъявителя Донецкого, Мелитопольского, Севастопольского, Львовского, Житомирского, Черкасского, Луганского закрытых взаимных фондов акционерного общества открытого типа инвестиционной компании «АТОН НАЦИОНАЛЬ ИНВЕСТ»

п.2.6.

Вид инвестиционных сертификатов: инвестиционные сертификаты серии «В» на предъявителя.

Ограничения по количеству владения инвестиционными сертификатами серии «В» на предъявителя нет.

Инвестиционные сертификаты серии «В» на предъявителя могут приобретаться за денежные средства /наличные и безналичные/ и приватизационные бумаги граждан Украины.

Учет и движение инвестиционных сертификатов серии «В» на предъявителя осуществляются в порядке, принятом действующим законодательством Украины для ценных бумаг на предъявителя.

Дата начала размещения инвестиционных сертификатов серии «В» на предъявителя — 1 февраля 1996 года.

Акционерам инвестиционной компании «АТОН НАЦИОНАЛЬ ИНВЕСТ» инвестиционные сертификаты серии «В» на предъявителя реализуются в обмен на приватизационные имущественные сертификаты на общих основаниях. В случае реализации инвестиционных сертификатов серии «В» на предъявителя за финансовые средства акционеры инвестиционной компании «АТОН НАЦИОНАЛЬ ИНВЕСТ» имеют право на льготную покупку по номинальной стоимости в течение одного месяца с момента объявления эмиссии, а далее — исходя из курса продажи на общих основаниях.

Ограничений для отдельных категорий юридических лиц по количеству владения инвестиционными сертификатами серии «В» на предъявителя нет, кроме предусмотренных действующим законодательством.

Изменения и дополнения в информации о выпуске инвестиционных сертификатов приняты решением совета директоров (протокол № 16 от 11 декабря 1995 г.)

Легенди і дійсність

Вбитий на «останнім кордоні»

40 років тому до читачів повернувся поет Василь Чумак

1956 року шанувальники поезії знову змогли прочитати вірші Василя Чумака — було видано збірку його творів «Червоний заспів»: Степан Крижанівський, Юрій Бурляй, Дмитро Павличко, Анатолій Погрібний, Іван Ільєнко та інші у своїх публікаціях поспішили намалювати читачеві образ «комсомольського» поета, який виробляв «формулу революційного світогляду пролетаріату в добу боротьби за гасла соціалізму».

Так на зміну легендам про поета-націоналіста прийшли легенди про поета-комуніста.

***

У грудні 1919 року йому виповнилося б 19 років. Як він загинув, досі невідомо. Одна з білогвардійських газет, що видавалася тоді у Києві, писала у статті «Предупрежденное восстание», що Василь Чумак разом із своїми товаришами хотів «поднять внутреннее восстание в Киеве одновременно с внешней атакой», тому «змовники» були «убиты выстрелами конвоя».

***

Дивна це річ — вбивство Поета!

У тридцяті роки більшовики, знищуючи українських письменників, кричали в своїх газетах про знайдені на убогих квартирах гранати, револьвери, про змови й повстання... Коли іспанські фалангісти вбили Федеріко Гарсіа Лорку, теж йшлося про «спробу втечі з-під варти»...

***

Василь Чумак народився в Ічні на Чернігівщині, навчався в гімназії.

Його освіченість вражає. Окрім імен багатьох сучасних йому українських та російських письменників, аналізу їхньої творчості, в щоденникових нотатках поета зустрічаємо згадки про Джека Лондона, Генріха Гейне, Анрі Бергсона, Анатоля Франса, Ромена Роллана, художників Давида та Ленуара... Є нотатки про Лувр, Спарту, культуру Індії... Серед відзначених ним для ознайомлення з історією мистецтва джерел — книги кращих дослідників історії культури Європи...

Він писав поезії, прозу, літературну й мистецькознавську критику.

І все це — у неповних 19-ть!

***

Під «останнім кордоном» Василь Чумак, думається, розумів грань між освіченістю й невіглаством, свободою й неволею, творчістю й нездарністю. Словом, для нього це було безбережне філософське поняття, яке символізувало невпинний рух життя від хаосу до досконалості.

Як актуально звучать його рядки:

«Революція є — революція: вітролом. Це — формула переходової доби... Потім — будні. Доба будівництва.

Маємо власну державу. Мусимо мати й власну школу, в якій би провадилося навчання рідної мови, вивчення рідної літератури. Не так думають «батьки» городнянських гімназій. В теорії погодились з українізацією. На практиці звели її на нуль. Нічого не маємо проти культури, чия б вона не була... Але де ж наша?

— Буде. Чекайте «постепенно, постепенно».

На обрію стає неподільна. «Тоді не треба буде ні мови, ні історії». Будуть мова, історія — «общепонятные, общеполезные».

***

Йому було лише 19-ть...

Олег МАРТУСЬ.

Анонс

«УКРАЇНА» ЛЕЖИТЬ У МАКЕТІ

***Чи є сьогодні** такий незакомплексований чоловік, який узяв би на себе роль Нестора-літописця? Нема таких. Все подробилося в цьому світі. І додробилося до стану мас-медіа, на який ми і звертаємо погляд.*

Скоро три роки, як журнал «Україна» скочив у казан з киплячим молоком і вискочив звідти молодим, гарним і вредним. Так званий народний вираз обличчя було поміняно на помірковано урбаністичний, формат переполовинено, просоціалістичні пейзанські мотиви поступилися орієнтації на проукраїнського інтелектуала. «Не знаю, чи є ще в Україні журнал, який дозволяє собі друкувати таку авангардову поезію і прозу», — меланхолійно зауважує ідеолог і редактор нової «України» пан О.Климчук. І є результат: «Україна» має три тисячі передплатників у самій лише Тюмені. Відсоток учорашніх цінностей, полишених у казані, дає право говорити про узагальнення досвіду радикального реформування «України» для України загалом.

Ці омонімічні штучки взагалі не бувають знічев'я.

«Україна», як і країна, має чималі проблеми з інвестиціями. Її не підтримує ні держава, ні чомусь комерційні банки — співзасновники. З причин, що залишилися нам невідомі, в журналі мало реклами. Мабуть, через горду дамочку Ідею, яка не опускається до рівня тітки Економіки. Вігідна версія — журнал виходить не зовсім періодично, спареними номерами.

В «Україні» залишилося четверо чоловік творчого колективу, з редактором включно. Не зрадила її автура, яка працює на ентузіазмі, патріотизмі й вірі в кращі часи.

Натомість зовсім розлагодилися стосунки з видавництвом «Преса України». Свого часу, як і вся солідна періодика, «Україна» була в складі видавництва «Радянська Україна». Згодом вийшла. Минулого року журнал заборгував видавництву 2,5 мільярда карбованців за оренду й друкування. Його перестали друкувати. Дефіцит номерів за 1995 рік (редакція просить у читачів за нього вибачення) склав три числа. Коли «Україна» повернула належних два з половиною мільярда, з'ясувалося, що на них набігло ще 1,3 мільярда пені. О.Климчук вважає, що це банальне викручування рук. А істинну причину викручування вбачає у кількості кімнат, що їх займає «Україна» в «Пресі України», і трактує її так: «Згідно з постановою Кабінету міністрів України від 27 листопада 1991 р. та роз'ясненням Держкомпреси України від 26 грудня 1991 р. "Про порядок виходу редакцій із складу газетно-журнальних видавництв" належні редакції приміщення мали бути передані на баланс журналу «Україна», на чиї кошти свого часу теж зводився пресовий комплекс» (цитуємо за свіжим листом на ім'я міністра у справах преси та інформації).

Так чи інакше, та коли проблеми з грошима і кімнатами будуть залагоджені, читач першого числа «України» матиме змогу оцінити думки визначного історика, філософа, культурного діяча в еміграції Михайла Шлемкевича під самовизначальним заголовком «Анархія голоти — це саме та соціологічна порожнеча, що її заповнює чужа державність»; «Маленьку енциклопедію України» — про українців і вихідців з України, котрі творили славу іншим державам; матеріал Віктора Вишневського «Погляд на Туреччину з проекцією на Україну»; «Музей вчорашніх нагород» — із серії подач "Георгіївські кавалери"; бесіду з універсальним текстотворцем, типовим галицьким сепаратистом на українському телебаченні Володимиром Павлівим «Колись українці себе обдурили, що вони — всебічно обдарований народ, і тепер намагаються це довести». Журнал друкує інтерв'ю з Робертом Стуруа, погляд на сучасну українську енергетику, вірші Тетяни та Сергія Дзюбів з Чернігова та інше.

На обкладинці — співачка Жанна Бондарук. 29 років тому «Україна» друкувала портрет її матері — солістки ансамблю «Гуцульщина» Люби Яцимирської.

Поки що ця паралель нудьгує в макеті на редакторському столі.

Людмила ІВАНЕНКО.

Що! Де! Коли!

Зуби мої — вороги мої

«Язик мій — ворог мій», бідкався житель Дубліна Ноел Бреннан, залишаючи зал суду. «І зуби — також», — кинув йому навздогін прокурор.

Недоречна за інших обставин репліка цього разу потрапила в точку. Як вказувалося в обвинувальному висновку, Бреннан вступив у конфлікт із законом напередодні Різдва. Добряче відзначивши свято, він рушив відвідати матір, котра лежала в лікарні, проте дорогу йому загородив санітар. Бреннан напідпитку покусав «супостата». А щоб той мучився довше, заявив, що заразив його СНІДом.

Здійснення аналізів, які спростували цю «невинну» брехню, тривало три тижні. За ці дні потерпілий схуд на десять кілограмів і отримав на нервовому ґрунті виразку шлунку. Зваживши на всі ці обставини, суд обрав найсуворіше з передбачених відповідною статтею покарань і засудив зубастого брехуна до року ув'язнення.

Фальшиве щастя

Сімдесят кілограмів фальшивих десятифранкових монет виявила французька поліція у викраденому автомобілі, який було припарковано в центрі Марселя. Вартість підробних двокольорових металічних кружалець оцінюється у 100 тисяч франків.

Марсель — принаймні так вважають його мешканці — взагалі вирізняється великою кількістю фальшивих монет, що перебувають в обігу. Кореспондент ІТАР—ТАРС на власному досвіді мав можливість у цьому переконатися, коли автомат-касир автомобільної стоянки «проковтнув» один за одним відразу три десятифранковики, відреагувавши лише на четвертий.

— Автомат не винен, просто у вас гроші фальшиві, — меланхолійно заявив поліцейський, який стояв поряд. Страж порядку не став цікавитися, звідки взялися ці монети. А взялися вони... з сусіднього універсаму.

А тим часом

Тарілки хороші й різні

У Кременчуцькому водосховищі — масова загибель риби. «Постаралися» енергетики, які різко знизили рівень води до критичної позначки, що призвело до утворення ізольованих від русла Дніпра «тарілок», у яких задихаються від браку кисню лящі, коропи, щуки.

А тим часом у Харківському будинку художника відкрилася цікава виставка — сто череп'яних чашок і чайників, кубків і тарілок, дзбанів і свічників у вигляді слонів, через бегемотів, птахів... Автор — харків'янка Жанетта Соловйова. У такий спосіб нащадки вже точно зможуть дізнатися, які вони були зручні й симпатичні, брати наші менші. Дивовижні витвори прикладного мистецтва незабаром виставлятимуться у Києві.

Запитували — відповідаємо

Через хворі очі ногам робота

Ефективним методом лікування катаракти є оперативне втручання. Де в столиці можна зробити операцію і чи є хоч маленька надія, що мене там приймуть?

Петро АНДРУЩЕНКО.
с. Червоне,
Конотопський район.

Надія є, але за умови, що у вас на руках буде направлення місцевого чи обласного відділу охорони здоров'я з гарантією оплати за лікування. Київські лікувальні заклади перейшли на госпрозрахунок і зачинили двері перед носом тих, хто в приватному порядку рятується від принад місцевої медицини, безвідносно до того, має ця пересторога підґрунтя чи ні. Як повідомили в Міністерстві охорони здоров'я, Чернігівський облздоров, економлячи кошти, майже не видає таких направлень. Міністерство переповнене ходоками з Чернігівщини, які не в змозі вирішити багатьох проблем: починаючи від направлення і закінчуючи тим фактом, що в Києві пацієнтів виписують уже через три дні по операції, а в такому стані не кожен герой ризикне навіть на поїзд сісти.

Якщо катаракта ускладнена, скажімо, діабетом, хворого направляють до Одеси, в Інститут очних хвороб і тканинної терапії імені академіка Філатова АМН України. Їдучи до Одеси, треба пройти повне доопераційне обстеження. МОЗ попереджає: хай би куди збираючись, краще спочатку відвідати місцевого офтальмолога.

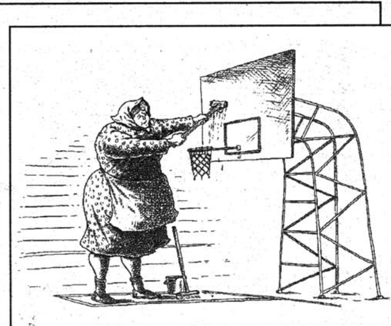

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ.
Редколегія: С. ПРАВДЕНКО (головний редактор), О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

- ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 372855.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311030.